

Manus, de snorder : de werkstaking

<https://hdl.handle.net/1874/366684>

**BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT**

1929

Verzameling tooneelstukken

uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 67

BIBLIOTHECA MUSEI HISTORICI
URBIS ET DIACONIAE

1870

1870

1870

1870

1870

1870

1870

J. L. Winkel
N: 5420
N: 1025

DRAMATISCHE WERKEN

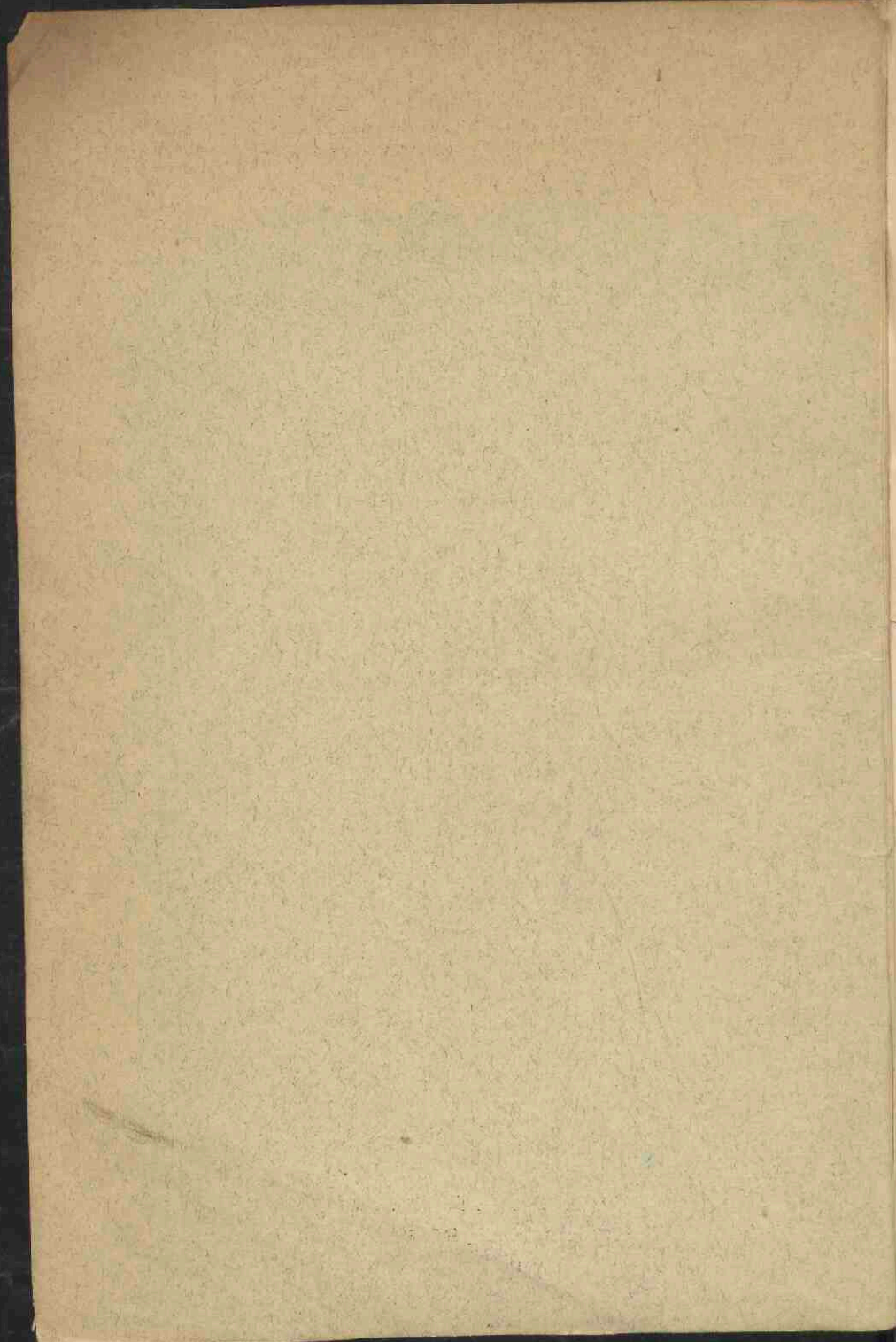
VAN

ROSIER FAASSEN.

Afl. 1.

MANUS, DE SNORDER. DE WERKSTAKING.

SNEEK,
H. PIJTTENSEN Tz.
1882.

MANUS, DE SNORDER.

TOONEELSPEL IN EEN BEDRIJF.

DOOR

ROSIER FAASSEN.

SNEEK,
H. PIJTERSEN Tz.
1882.

Recht van opvoering en van vertaling voorbehouden. Art. 12, wet
v. d. 28 Juni 1881, Stbl. no. 124.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

PERSONEN.

Herman Bekker, *bijgenaamd Baas Manus de Snorder.*

Mina, *zijne vrouw.*

Lotje, *hunne dochter.*

Lodewijk Greeve.

Hendrik van Eijk.

Vrouw van Eijk.

Te 's Hage 1875.

Een eenvoudige kamer, arm maar zindelijk. Witte gepleisterde muren. Links een binnenkamertje. Rechts een raam. Midden-deur; aan de muur 2 lijsten met prenten: Genoveva of de verloren Zoon; aan 't raam ontgordijnen. De deur met boven- en onderdeur. — 't Geheel heeft het voorkomen van een arbeiderswoning op 't Korten-Bosch te 's Hage.

EERSTE TOONEEL.

Bij het opgaan van 't gordijn hoort men buiten een mannenstem eenige woorden brommen. Lotje staat aan de deur, alsof ze iemand had uitgelaten.

Lotje (*aan de deur*).

Ja, mijnheer, ik zal het zeggen... zoodra vader thuis komt, ik beloof het u... Hij gaat heen; goddank; als hij moeder maar niet wakker heeft gemaakt (*gaat naar de deur links*.) Neen, ze slaapt nog; zooveel te beter... arme ziel! Wat is ze bleek!... Komaan, laat ik mijn werk gauw afmaken... maar wat geeft het... 't zal toch nooit genoeg zijn om de huur te betalen... en we zijn nu al zeven weken schuldig (*Er wordt geklopt*.) Lieve God, zou de huisbaas daar weer terug zijn (*gaat naar de deur*.) Wie is daar?

Hendrik (*buiten*.)

Ik ben het Lotje, doe maar open.

Lotje.

O ben jij het! (*doet open*.)

TWEEDE TOONEEL.

Lotje, Hendrik.

Hendrik.

Morgen, Lotje.

Lotje.

Mensch, wat heb je me daar doen schrikken.

Hendrik.

Waarom? Zie ik er dan zoo bar uit?

Lotje.

Neen, dat niet! maar daar even was de huisbaas hier... hij heeft een hevig standje gemaakt... en toen jij klopte, dacht ik dat hij weerom kwam.

Hendrik.

Zoo! was die ellendige huisjesmelker weer hier... en heeft hij zoo op zijn poot gespeeld... en dat tegen jou... 'k had er bij moeten wezen!

Lotje.

En wat had je dan gedaan?

Hendrik.

Wel, 'k had hem zijn eigen deur uitgegooid.

Lotje.

Dan had je 't nog erger gemaakt. Ik heb hem met een zoet lijntje zien weg te krijgen... maar hij komt straks terug, tegen half twee.

Hendrik.

En wat wou hij dan?

Lotje.

Wel, zijn geld wou hij hebben! zeven weken huur!

Hendrik.

Ben jelui zooveel ten achteren?

Lotje.

Kan het anders! Moeder is al vijf weken ziek en kan niets verdienen... en 't naaiwerk dat ik heb, wordt zoo slecht betaald...

Hendrik.

En je vader dan?

Lotje.

Brengt ook bijna niets thuis. Met die tramways is 't Scheveningsche veer heelemaal verlopen... en dan is 't zoo'n regenachtige zomer, dat er niets te verdienen valt.

Hendrik.

En als hij een gulden verdient, moet er nog 10 stuivers af voor jenever, niet waar?

Lotje.

Hendrik!

Hendrik.

Nu, wat is 't?... denk je dan dat ik het niet weet?... Hoor eens meid, je moeder is een best mensch, waar ik me voor zou laten villen... maar je vader...

Lotje.

Och, zeg toch zulke dingen niet Hendrik, je weet, dat je me daar zeer meê doet.

Hendrik.

Dat begrijp ik wel, arme meid, maar ik kan 't niet helpen; de gal loopt me over, wanneer ik bedenk dat hij een gezeten man was, met een stal met tien paarden, een huurkoetsier die klonk als een klok; dat hij er de heele boel heeft door-gelapt... en zijne arme, ziekelijke vrouw en jij dien dronk-aard nu nog aan de kost moeten helpen... Neen, hoor eens, ik ben ook geen afschaffer, ik drink ook mijn slokje op m'n tijd, maar 'k mag lijden dat ik van mijn steiger val en den hals breck, als 't ooit zoover met me komen moet.

Lotje.

Och, je weet toch wel dat het meest de schuld van zijn vriend Willeman is geweest, die vroeger met hem zamen deed en den boel op de flesch heeft geholpen.

Hendrik.

Jal met recht op de flesch... en toen is hij met de Noorderzon verdwenen en heeft nooit meer van zich laten hooren. Dat was ook een lief heertje! Maar dat neemt toch niet weg

dat dit geen reden voor je vader was, om een dronkaard te worden. Maar zoo gaat het met die lui... Ze hebben altoos een reden om er een borrel op te zetten; dan uit verdriet, dan uit plezier, dan voor 't opdroogen van 't zweet en dan weer voor de koude voeten. Dronkenmans praatjes, anders niet.

Lotje.

En toch is vader somtijds zoo goed!

Hendrik.

Als hij niet gedronken heeft... maar waarom drinkt hij dan? Praatjes hoor! ik wil je niet tegen je vader opzetten, maar ik voor mij heb er 't land aan, als ik denk dat hij eens mijn schoonvader zal worden.

Lotje.

Och, wanneer zal dat wezen!

Hendrik.

Ja, wanneer?... Als ik eens een beetje vooruit ben gekomen. Ik heb nu al een sommetje bij elkaar, maar niet genoeg om te trouwen... Hè, verleden week had ik zoo'n mooie gelegenheid....

Lotje.

Om te trouwen?

Hendrik.

Neen, ik bedoel om een zaakje over te nemen. De broer van mijn baas heeft een komenijswinkel op den Visschersdijk, maar zijne vrouw is ziekelijk en hij heeft centen genoeg, daarom wil hij den boel overdoen... maar hij is er zoó duur meê.

Lotje.

Hoeveel vraagt hij dan wel?

Hendrik.

Wel, twaalf honderd gulden!... in tweeën te betalen.

Lotje.

Dus 600 gulden in ééns... mensch! wie heeft er nu zoo-veel geld. Dat is goed voor een heer uit 't Voorhout.

Hendrik.

Nu, die zal wel geen komenijswinkel overnemen. Maar je

hebt gelijk, 't is veel... ik heb maar 280 gulden in den Spaarbank.

Lotje.

Dat is al mooi voor een verwersknecht... en je zoudt misschien wel meer hebben als... als je niet zooveel weg gaat...

Hendrik.

Ik, weggeven? Geen cent hoor!

Lotje.

Houd je nu maar zoo niet!

Hendrik.

Wel, ik verzeker je...

Lotje.

Nu, als dat waar is, dan is mijn werkmandje zeker betooverd.

Hendrik.

Hoe zoo?

Lotje.

Wel, omdat ik er al verscheidene malen geld in heb gevonden.

Hendrik.

Geld! in je werkmandje!... dat zal je er in vergeten hebben.

Lotje (*hem in 't gelaat ziende.*)

Denk je dat?

Hendrik.

Wel... ik!...

Lotje (*hem bij de hand nemende.*)

Ik geloof eerder dat het van een braven jongen komt, dien ik innig lief heb, van een flink werkman, die weet dat mijn arme moeder ziek en zwak is en versterking noodig heeft... en daarom heb ik het aangenomen, even gul als het gegeven werd. En zoo je dien braven vriend kent, zeg hem dan uit mijn naam, dat ik hem met hart en ziel bedank en onzen lieven Heer dagelijks voor hem bid.

Hendrik.

Als hij 't geeft, kan hij 't zeker missen... En dan die dokters zijn goed en wel, maar ze zeggen altoos maar: »versterkende middelen gebruiken,» maar vragen niet hoe

een mensch er aan komt; en toen dacht ik... dacht die jongen meen ik...

Lotje.

Dus je wilt hem de boodschap doen?

Hendrik.

Ja, zeker, ik...

Lotje (*hem kussende.*)

Geef hem dan dien zoen uit mijn naam!

Mina (*buiten.*)

Lotje!

Hendrik.

Pas op, daar is je moeder.

Lotje.

Nu, wat doet er dat toe!... Zij mag 't gerust weten en ik ben er trots op, dat ik zooveel van je houd.

Hendrik.

En ik zeker niet!

Mina (*buiten.*)

Lotje!

DERDE TOONEEL.

Mina, Lotje, Hendrik.

Mina.

Ben je daar kind?

Lotje (*gaat haar te gemoet.*)

Ja, moeder! waarom bent u nu opgestaan? de dokter heeft 't u immers verboden.

Mina.

Neen, kind! van morgen heeft hij me juist toegestaan een paar uurtjes op te blijven.

Lotje.

O, ja? 'k was er niet bij... 'k was naar den winkel om werk!

Mina.

Juist, kind! hé, ben jij daar Hendrik!

Hendrik.

Ja, vrouw Bekker, ik moest hier voorbij, ziet u... en toen

dacht ik zoo in 't voorbij gaan ... daar ik nu toch voorbij kom ...

Mina.

Ja, beste jongen, lieg maar toe.

Hendrik.

Wat zegt u daar?

Lotje.

Moeder!

Mina.

Och, denk je dan dat ik niet bemerkte heb, waarom je hier komt?

Hendrik.

Wel uit belangstelling ... in uwe gezondheid.

Mina.

En om Lotje ook wel een beetje, niet waar?

Hendrik.

Wel, vrouw Bekker, ik ...

Mina.

Mijn oogen zijn wel erg verzwakt, maar ik ben toch nog niet blind.

Hendrik.

En bent u daarom kwaad op me?

Mina.

Volstrekt niet, mijn jongen! Hoe kan ik kwaad op je wezen, omdat je veel van Lotje houdt! Wie zou er dan niet van haar houden?

Hendrik.

Dat's waar!

Lotje.

Moeder!

Mina.

Ik ben ziekelijk en zwak, maar ik hoop dat onze lieve Heer me nog zoolang zal sparen, tot ik jelui zamen een paar zal zien worden ... dan kan ik gerust heengaan en zal ik tevreden mijn hoofd neêrleggen.

Lotje.

Kom, moeder, zeg toch zulke dingen niet.

Hendrik.

Foei menschlief, doe toch geen zonde. Als de zomer komt, zul je wel weêr opknappen.

Mina.

Ja, maar we krijgen nog eerst den winter en als die geele bladeren afvallen, heb ik het hier altoos zoo benauwd.

Hendrik.

Gekheid!

Lotje.

Wat zei de dokter van morgen?

Mina (*na eene kleine stilte.*)

Hij vond me een beetje beter.

Lotje.

Zie je wel! u ziet er ook sedert een paar dagen veel beter uit... Was vader er bij?

Mina.

Ja, hij was juist opgestaan!

Lotje.

Van morgen om half tien?

Mina.

Ja, hij was gisteren avond laat thuis gekomen... hij had iemand naar Delft gebracht, die den laatsten trein had gemist.

Lotje.

Zoo...

Hendrik.

Lieg maar niet, vrouw Bekker! ik weet er toch alles van.

Mina.

Hendrik!

Hendrik.

Ja, of u kwaad op me wordt of niet, ik weet toch dat hij van nacht laat stomdronken thuis is gekomen.

Mina.

Dat is niet waar, hoor!

Hendrik.

Nu, goed! dan zal ik me vergist hebben.

Lotje.

Dacht je dan, dat je hem gezien hadt?

Hendrik.

Ja. Ik kon van nacht niet slapen... die komenijsaffaire zat me in 't hoofd. 'k Had den geheelen avond er met mijn moeder over gesproken, zie je... en om een uur of drie heb ik een pijp opgestoken en ben op de bank voor de deur gaan zitten... Toen kwam er iemand voorbij, die erg veel van je vader weg had en die erg los ter been was ook — en toen dacht ik natuurlijk...

Mina (*opstaande.*)

Maar 't is toch zoo niet, hoor!

Hendrik.

Nu, word maar niet driftig, lieve mensch! Men kan zich vergissen.

Mina.

Zeker, dat kan men ook! Maar, zie je, als je het tegen de bureu zeidet, zouden ze het misschien gelooven.

Hendrik.

Ik!... Stom als een visch! Ik heb er zelfs m'n moeder niet over gesproken.

Mina (*gaat weer zitten.*)

Dan is 't goed!

VIERDE TOONEEL.

De vorigen, vrouw van Eijk met een gedekt schauittje.

Vr. van Eijk.

Kan ik binnenkomen?

Lotje en Mina.

Vrouw van Eijk!

Hendrik.

U hier, moeder!

Vr. van Eijk.

En waarom niet, jij bent er ook wel! Morgen, buurvrouw, dag Lotje, dag kind... hoe gaat het er meê... nog

zwakjes, hè? Ja, lieve ziel, dat kan ook zoo in eens niet komen... Kijk eris wat ik hier voor je heb... een heerlijk soepje!... dat zal je heelemaal opknappen... maar 't is al een beetje koud geworden... Lotje, je moet het eerst een beetje warmen hoor, kind.

Mina.

Ik dank u voor uwe vriendelijkheid, buurvrouw. Maar ik heb geen eetlust.

Vr. van Eijk.

Dat komt van zelf, als je maar aan den gang bent. 't Is gekookt van best rundvleesch; geen beenensoep... juist goed voor een zieke... bouillon, zoo als de Franschman zeit.

Mina.

Ik dank je, zeg ik u, maar ik heb niets noodig... ik heb al gegeten.

Vr. van Eijk.

Heb je al gegeten?

Mina.

Ja, en heel goed.

Vr. van Eijk.

Zoo, nu, dat verandert... dan zal ik het maar weer meenemen... Maar ik dacht soms... misschien heeft Lotje geen tijd gehad om eten te koken... of heeft Manus geen geld thuis gelaten...

Mina.

O, zeker wel!... Niet waar, Lotje?

Lotje.

Ja... ja, moeder.

Vr. van Eijk.

Ale bonneure, zoo als de Franschman zeit... Zooveel te meer voor ons, jongen. Kom, Hendrik, je moet eten, anders kom je te laat op je werk... Of heb je hier ook misschien gedineerd, zoo als de Franschman zeit.

Hendrik.

Moeder!

Vr. van Eijk.

Nu, wat is 't?

Lotje.

Bent u boos, jufvrouw van Eijk?

Vr. van Eijk.

Ik, boos! ... Op jou, kind ... neen ... maar wel op je moeder.

Mina.

Op mij?

Vr. van Eijk.

Zeker! ik hou niet van sickeneurigheid, zoo als de Franschman zeit.

Mina.

Wat bedoel je daarmee.

Vr. van Eijk.

Daar bedoel ik meê, dat ik het niet mooi van je vind, om m'n goede hart en mijn soep te versmaden.

Mina.

Dat doe ik niet.

Vr. van Eijk.

Dat doe je wel! ... je houdt je groot! Dat's kinderachtig! ... en dat doe je alleen, omdat ik je lieve man maar niet hard zal vallen. Je kunt mij geen knollen voor citroenen verkoopen.

Mina.

Maar ...

Vr. van Eijk.

Je trekt partij voor je man ... voor je man die je honger laat lijden en de boel met zijn kameraden in de kroeg zit te verdriuken, zoodat je al lang van gebrek zoudt gestorven zijn, als die lieve engel dáár, haar oogjes niet nacht en dag zat blind te pikken.

Mina.

Maar ...

Vr. van Eijk.

En dat vind ik mooi van je, al heb ik het land er om! Dat vind ik heel mooi van je ... maar daarom moet je toch

het goede hart van een mensch niet vershagrineeren, zoo als de Franschman zeit.

Mina.

Je bent een best mensch, vrouw van Eijk en juist omdat je mij begrijpt, moest je mij niet hard er over vallen.

Vr. van Eijk.

Dat doe ik wel! Je hebt me beleedigd in mijn soep en dat neem ik je kwalijk.

Mina.

Welnu, geef dan hier!

Vr. van Eijk.

Neen! als je al gegeten hebt...

Lotje (*zacht*).

Moeder heeft niet gegeten.

Vr. van Eijk.

Warm dan gauw op, hoor! 't Zal haar heelemaal opknappen.
(*Lotje af, links.*)

Mina.

Zijn we nu verzoend?

Vr. van Eijk.

Verzoend? Welzeker. Zie je kindlief, ik mag jou en je Lotje heel graag lijden en 't zou me spijten, als je mij verkeerd begreep. Ik val je niet hard, omdat je veel van je man houdt, al verdient hij 't niet... maar 'k zou willen dat jij je niet zoo groot hieldt tegenover mijn Hein en mij, die 't zoo goed met je maenen. 'k Weet wel dat je 't niet helpen kunt... je bent niet geboren om de vrouw van een snorder te wezen. Tien jaren geleden was je nog een mevrouw... eene madam, zoo als de Franschman zeit... dat is jou schuld niet en wiens schuld het is wil ik niet zeggen, anders doe 'k je maar weêr verdriet.

Mina.

Ja, 't is waar, mijn man heeft zich niet goed gedragen, maar hij is zoo zwak en toen die ellendige Willeman plotse-ling verdween en wij na zijn vertrek bemerkten, dat de zaak

met schulden was belast en de kas leeg, heeft mijn man alles verkocht, om de schuldeischers te betalen.

Vr. van Eijk.

En in plaats van als een ferme vent 't hoofd boven water te houden, heeft hij het heelemaal in den jenever laten zakken.

Mina.

Vrouw van Eijk!

Vr. van Eijk.

't Is waar ook! Nu 'k zal 't niet meer zeggen...

Hendrik.

En hebt u nooit meer van dien kerel, van dien Willeman hooren spreken?

Mina.

Nooit meer. Men zei dat hij buitenslands was gegaan en in Belgie goede zaken deed als paardenkooper.

(*Lotje komt terug.*)

Vr. van Eijk.

Enfin, zoo als de Franschman zegt, 't geval leit er nu eenmaal toe en als jij nu maar weer opgeknapt bent, buurvrouw, kan je met Lotje je kostje weer ophalen, want nu werkt het kind te veel.

Hendrik.

Als ik maar 600 gulden had...

Vr. van Eijk.

Maar je hebt ze niet, dat is 't gekste! En toch zijn er nog andere menschen die ook belang in jelui stellen, buurvrouw.

Mina.

Wat meen je?

Vr. van Eijk.

Wel, dat had ik je al lang gezeid, als die agetasie van die seep er niet tusschen was gekomen.

Lotje.

Wat is er dan gebeurd?

Vr. van Eijk.

Daar meteen, zoo wat een half uur geleden, stond ik aan

m'n deur en zag een mijnheer, netjes in de kleeren, die de straat op en neer liep en overal naar binnen keek.

Hendrik

Wat steekt daar nu voor bijzonders in?

Vr. van Eijk.

Wacht nu, jongen; de man zocht iemand, dat kon 'k merken aan zijn draaien. Toen hij voor de derde maal voorbij kwam, zeg ik zoo: »zoekt mijnheer iemand?» »Ja,» zegt hij. »Woont hier ook een zekere Herman Bekker?»

Lotje.

Vader!

Mina.

Mijn man!

Vr. van Eijk.

Daarop zeg ik: »neen mijnheer, hier niet, maar wel op 't einde van de straat.. naast die water-en-vuurvrouw... maar »hij is niet thuis.» »En hoe gaat het hem... kent u hem?» »Dat zal uitkomen,» zei ik: »mijn Hein is zoo wat verenga-geerd met zijn dochter, zooals de Franschman zegt...» en toen vroeg hij me zooveel en zooveel, dat ik op 't laatst hem niet meer wist te antwoorden, omdat ik hem alles gezeid had, wat ik wist.. maar daarvan (*met een gebaar van drinken*) heb ik niet gesproken, want ik houd er niet van, als 't niet noodig is, een mensch te schandeliseren, zoo als de Franschman zegt.

Mina.

En wie was die heer?

Vr. van Eijk.

Dat heeft hij niet gezeid! Hij zei alleen: »ik dank u, »beste juffrouw; ik zal later wel eens terug komen"... 't was een nette heer, met handschoenen aan en een gouden ketting aan zijn horloge.

Hendrik.

Misschien wel iemand van de politie!

Mina.

Van de politie, zeg je? En wat zou mijn man daarmee te maken hebben?

Vr. van Eijk.

Neen, daar zag hij er niet naar uit? ... (*Spreekt zacht met Mina.*)

Lotje (*zacht tot Hendrik.*)

Hoe kom jij zoo in eens aan de politie?

Hendrik (*evenzoo.*)

'k Weet het zelf niet. 't Viel me zoo uit mijn mond.

Lotje.

Is er iets gebeurd? Spreek.

Hendrik.

Och, niets!... Acht dagen geleden een vechtpartij aan 't veer...

Lotje.

En was m'n vader daarbij?

Hendrik.

Ik heb het hooren zeggen.

Mina.

Dus denk je niet, dat die mijnheer van de politie was...

Vr. van Eijk.

Volstrekt niet!... maak je maar niet ongerust.

Mina.

O, dat ben ik niet!... mijn man is dood eerlijk... daar ben ik van overtuigd, maar wie weet, een twist misschien...

Vr. van Eijk.

Neen, daar behoef je niet bang voor te zijn... 'k moet het eene zoowel als 't andere zeggen... een ruziemaker is hij niet! Hij doet niemand kwaad, als zijne vrouw en zijn kind en zijn eigen corpus, zoo als de Franschman zeit.

Mina.

En als ik u nu eens zeide dat hij niet meer drinkt.

Vr. van Eijk.

Sedert wanneer?

Mina.

Sedert van morgen.

Hendrik (*voor zich heen.*)

Sedert van morgen!... dat is mogelijk!

Vr. van Eijk.

Menschlief, 'k wou dat je waarheid sprak!

Lotje.

Maar ik begrijp u niet...

Mina.

Toen de dokter van-morgen kwam, was je vader nog thuis... De dokter bleef lang bij mijn bed zitten en keek me strak in 't gezicht... ik maakte me angstig, maar hij stelde me gerust en zei dat ik goed vooruitging.

Hendrik, (*terzijde.*)

Dat zeggen ze altoos.

Mina.

Daarop riep hij je vader en ging met hem de kamer uit. Ze praatten wel een kwartier zamen en toen je vader weer binnenkwam zag hij erg bleek.

Lotje.

God!

Mina.

Je schrikt er van kind?... Ik was ook erg ontsteld, toen je vader bij mijn bed kwam zitten, m'n hand nam en begon te huilen.

Lotje.

Wat had de dokter hem dan gezegd?

Mina.

Dat 'k naar was! heel naar... maar dat mijn ziel meer leed dan mijn lichaam en dat ik zou sterven als hij me nog meer verdriet aandeed.

Lotje.

Arme, lieve moeder!

Mina.

't Zit me hier, zei hij, (*op 't hart wijzende*) en dat voel ik ook wel... hij heeft gelijk... want soms denk ik dat ik stikken zal.

Vr. van Eijk.

En dat door zijn schuld! Die...

M i n a.

Stil! Hij heeft me vergiffenis gevraagd; ik heb hem die geschonken ... en hij heeft mij gezworen zich te beteren ...

Vr. v a n E i j k.

'k Moet het zien, om het te gelooven!

M i n a.

Maar ik geloof hem, want hij heeft het gezworen.

VIJFDE TOONEEL.

De vorigen, Herman met een flesch en een pakje.

H e r m a n.

Goede morgen! (*tot Vr. van Eijk die heen wil gaan.*) Ga maar niet heen! ik ben niet dronken ... zooals anders!

Vr. v a n E i j k.

Neen, Goddank!

H e r m a n.

Daar Mina, daar heb je een flesch wijn, dat zal je goed doen ... en hier vleesch en brood ... je hebt het noodig, mijn arme lieveling! Gauw Lot, maak wat klaar voor je moeder en voor jou.

L o t j e.

En voor u dan?

H e r m a n.

Voor mij niet! Mijn keel is dicht ... ik kan er niets door-krijgen ...

Vr. v a n E i j k, (*terzijde.*)

Dat moest waar zijn!

M i n a.

Wijn, vleesch! ... maar hoe kom je daaraan?

H e r m a n.

Wel, gekocht ... voor mijn geld! ... Hoe anders?

M i n a.

Voor je geld!

H e r m a n.

Natuurlijk ... denk je dan, dat ze me dat present gegeven

hebben. Neen, ik heb het betaald... (*zuchtend*) duur betaald... en hier is geld voor den huisbaas.

Mina.

Maar ik begrijp niet...

Herman.

Eet en drink gerust, Minalief!... 't geld is eerlijk van mij!...

Mina.

Eerlijk?...

Herman.

Ja, zeker!

Vr. van Eijk (*tot Hendrik zacht.*)

Van morgen, die mijnheer... zou dat ook...

Hendrik (*zacht.*)

Stil, moeder!

Herman.

Maar wat scheelt jelui nu? ... de eerste keer dat ik m'n geld thuis breng is 't ook niet goed.

Vr. van Eijk.

Och, de ongewoonte, buurman!

Herman.

'k Heb gisteren avond een goede vracht gehad... en van morgen ook... en niet gedronken, neen, niet gedronken... alleen water... 't Is flauw, maar je went er aan... met den tijd... Ik wil er aan wennen (*zacht*) en toch zou 'k nu wel een borrel lusten! Maar ik wil niet... neen, ik wil niet (*tot Lotje.*) Maar waarom blijf je daar staan en waarom neem je m'n geld niet?

Mina.

Omdat ze niet durft!

Herman.

Durft ze niet?

Lotje.

Neen, vader!

Herman.

En waarom niet?

Lotje.

Omdat...

Herman.

Omdat... nu waarom dan?... Wat scheelt jelui toch!
Denk jelui misschien dat... dat ik 't gestolen heb?

Mina.

Herman!

Lotje.

Vader!

Herman.

Jelui denkt het...

Mina.

Neen, maar...

Herman.

Jelui denkt het, zeg ik je!... O!... *(bedekt zijn gezicht met de handen.)*

Lotje.

Vader!

Mina.

Bedaar, Herman!...

Vr. van Eijk.

Ze denken 't niet, buurman... maar zie je, 't komt ze vreemd voor... en juist, omdat er daar straks een heer bij me is geweest, die naar je kwam vragen... en toen m'n Hein dat hoorde, sprak hij van politie en daarom...

Herman *(ontsteld.)*

Politie!

Hendrik *(terzijde.)*

Daar schrikt hij van...

Mina.

Maar wij dachten toch niet..

Herman.

Jelui dacht het wel!... Maar 't is zoo niet, dat zweer ik je; dat geld is 't mijne.... ik heb mijn paard verkocht.

Mina.

Wat zeg je daar, je paard verkocht?

Lotje.

Onze arme Bruin... verkocht?

Herman.

Ja, verkocht!... Van morgen aan een huurkoetsier... M'n
vigilante wou hij niet hebben, die was te oud.

Mina.

Maar, waarom?

Vr. van Eijk.

Ja, waarom?

Herman.

Waarom?... Omdat de dokter me van morgen onder han-
den heeft genomen. 't Is een braaf man, die dokter...
maar wel een beetje ruw. Hij zei maar niet meer of minder,
dan dat ik mijne vrouw en mijn kind vermoord.

Mina (*omhelst hem.*)

Jij!

Lotje.

Vader!

Herman.

En hij had gelijk!... Ik ben een slechte kerel.. een dronk-
aard, kortom en die is tot alles in staat.

Mina.

Dat is niet waar.

Herman.

En jij zelf dacht, dat ik gestolen had!... Een dronkaard
wordt een dief... Je hadt ook gelijk.

Vr. van Eijk.

Maar dat alles is nog geen reden, om je arme Bruin te
verkoopen.

Herman.

Zoo, vind je dat... en waarmee zou ik dan mijn huishuur
betalen; waarmee moest ik dan mijn arme Mien verster-
kende middelen bezorgen; waarmee kon ik dan genoeg verdie-
nen, om mijn lieve kind te beletten, zich blind te werken?
't Ging me aan mijn hart... o, erg hoor... maar 'k heb
mijn Bruin verkocht, voor 45 gulden. 't Arme dier was niet

meer waard... voor een vreemde die hem niet kent, zooals ik!

Lotje.

Arme Bruin!

Herman.

Zwijg er nu maar van! 't Is nu eenmaal zoo en 'k heb er geen spijt van.

Mina (*hem strak aanziende.*)

Niet!

Herman (*slaat de oogen neêr.*)

Neen!... Neen, zeg ik je.

Mina.

En wat zal je nu beginnen?

Herman.

Wat bedoel je?...

Mina.

Hoe zal je nu verder aan de kost komen... want dat geld zal niet lang duren en...

Herman.

Dat moet het ook niet... We moeten er van betalen wat we kunnen en wat warme kleêren voor jelui koopen, want de winter staat voor de deur; en dan moet je goed eten, vrouw, dan zal je kleur terugkomen en je zult weer sterk worden. Ik zal werken, zoo hard ik kan... en niet meer drinken, nooit meer.

Vr. van Eijk (*zacht tot Hendrik.*)

Je zoudt zeggen, dat hij meent, wat hij zegt.

Hendrik (*evenzoo.*)

Dat doet hij zeker.

Mina.

Maar je spreekt van werken! Wat zul je dan gaan doen?

Herman.

Wel, koetsier blijven.

Lotje.

En Bruin is weg!

Herman.

Ik word knecht! Ik ben al bij een baas geweest... 't Is al zoo goed als in orde... 'k moet morgen terugkomen.

Mina.

Knecht, jij!

Herman.

En waarom niet, als ik mijn brood maar verdien... Mijn wagen is toch zoo oud en nu mijn paard weg is... (*zucht*) Mijn arme Bruin! De andere koetsiers van 't veer noemden mij altoos nog Baas Manus, van vroeger zie je... nu zullen ze me enkel maar Manus noemen. Er waren er zelfs die me somtijds »dronken Manus» noemden, maar dat is nu uit... voor goed uit!

Vr. van Eijk.

Eigenlijk heb je gelijk; beter een goede knecht, dan een slechte baas... Komaan, buurvrouw, alles komt nu immers in orde... Wees nu niet zoo mancoliek... zooals de Franschman zeit.

Herman.

Wel zeker! En ga nu wat eten, vrouw en jij Lotje, zorg voor je moeder.

Mina.

En jij dan?

Herman.

Ik heb geen honger... en ik moet Hendrik ook eens spreken.

Hendrik.

Mij?

Herman.

Ja, jou, onder vier oogen.

Vr. van Eijk.

Dan ga ik ook maar heen... ik wacht je met eten, Hein.

Hendrik.

Dat loopt niet weg!

Vr. van Eijk.

En mijn heerlijke soep dan! God in den Hemel, Lotje, dat schaalteje voor je moeder zal wel aangebrand zijn...

Lotje.

Stel u gerust!

Vr. van Eijk.

Dag, buren!... ik kom morgen nog eens hooren, of je man onder dak is, hoor... Alles zal wel terecht komen. Courage maar, courage, zooals de Franschman zeit.

(Mina en Lotje af, links. Vr. van Eijk door de achterdeur.)

ZESDE TOONEEL.

Herman, Hendrik.

(Herman is onder de laatste regels der voorgaande scène aan de tafel gaan zitten, met het hoofd in de handen.)

Hendrik (klopt hem op de schouders.)

Waar denk je aan, buurman?

Herman.

Ik! Aan niets... ik soesde zoo'n beetje!

Hendrik.

Dat's niet waar. Je dacht aan je paard!

Herman.

Je hebt het begrepen! Welnu, ja, ik dacht aan mijn ouden Bruin... Och, God! wat zal hij vreemd opzien, als hij van een vreemde zijn voer krijgt... hij kende me zoo goed, die oude deugniet... Als ze hem maar niet slaar... ik sloeg hem nooit.

Hendrik.

Aan wien heb je hem verkocht?

Herman.

Aan van Dijk.

Hendrik.

Voor 45 gulden, niet waar?

Herman.

Hij wou er niet meer voor geven. Die mij er morgen 50 voor biedt, zei hij, kan hem weer van me overnemen.

Hendrik.

Zoo, zei hij dat?

Herman.

Ja, dat zei hij! 't Arme dier was oud, heel oud... maar toch nog flink en krachtig... voor zijn jaren. Arme Bruin, toen ik hem in dien vreemden stal bracht, die er veel netter uitziet dan de zijne, keek hij me met zijne groote oogen aan, alsof hij zeggen wilde: »Waar gaan we heen, baas, hier woon ik toch niet?» — en toen ik 't geld in mijn hand had en hem voor 't laatst goeien dag had gezegd, draaide hij zijn nek heelemaal om en keek me na tot aan de deur; als ik niet wist, dat een beest niet huilen kan, zou ik gezwoeren hebben, dat hij tranen in zijn groote bruine oogen had...

Hendrik.

En je vigilante!

Herman.

Staat bij baas van Dijk voor de deur, maar die is oud en zou heelemaal opgeknapt moeten worden; zoo is ze niets waard. Toch hechtte ik er ook aan; 'k zat op m'n eigen bok, zie je! Maar dat is nu hier de zaak niet; — zou jij me een plezier willen doen?

Hendrik.

Wel zeker, waarom niet? Als ik kan, ten minste.

Herman.

Luister dan eerst. Gisteren avond heb ik een jongmensch naar Delft gereden, een heer, die de laatste trein had gemist...

Hendrik.

Ja, dat wist ik al...

Herman.

Zoo, wist je dat? Toen ik van morgen m'n kast opruimde, vond ik dit ding tusschen de kussens liggen.

Hendrik.

Een portefeuille!

Herman.

Ja, en met bankbiljetten!

- Van die mijnheer? Hendrik.
- Van wie anders! Herman.
- En waar woont hij? Hendrik.
- Dat weet ik niet. Herman.
- En zijn naam? Hendrik.
- Ken ik ook niet. Herman.
- Staat die niet in de portefeuille. Hendrik.
- Neen! 't Is eigenlijk geen portefeuille, 't is maar zoo'n ding om bankbiljetten te bergen. Herman.
- En wat zit er in? Hendrik.
- Een bankje van duizend en zes van 25 gulden. Herman.
- Dus elfhonderd vijftig gulden. Hendrik.
- Juist! Herman.
- En wat wil je nu doen? Hendrik.
- Wat ik doen wil? Wel, het terugbrengen, natuurlijk... aan 't bureau van politie. Maar ik kom daar niet graag... zou jij het er niet willen brengen? Herman.
- Welzeker; maar waarom kom je er niet graag? Hendrik.
- Dat zeg ik liever niet. Herman.

Hendrik.

Heb je dan iets gedaan?

Herman.

Gedaan, neen, maar... je zult het niet aan mijn vrouw zeggen?

Hendrik.

Dat beloof ik je!

Herman.

Toen ik van Delft kwam van nacht, was ik... je begrijpt me wel...

Hendrik.

Ja, ga maar door!

Herman.

'k Was op mijn bok in slaap gevallen. Op het Zieken kreeg ik in eens een schok en viel naar beneden... mijn arme Bruin was tegen een kar aangereden... ze raapten me op en brachten me naar 't politie-bureau.

Hendrik.

Ben je daarom zoo laat thuis gekomen?

Herman.

Juist! Ze hebben me maar een paar uren gehouden... 't Was de eerste keer dat ik er kwam, maar 't is er ellendig, hoor... en toen ik wegging, kreeg ik van den Commissaris een standje... niet zuinig, dat verzeker ik je!

Hendrik.

En dat je verdiende.

Herman.

Zeker wel!... en daarom wou ik er nu zoo direkt niet weer heengaan, want er is hier iemand van de politie naar me komen vragen, hè?

Hendrik.

Dat is niet zeker, 't was wel een heer?

Herman.

Zoo! Nu doe je 't voor me?

Hendrik.

Best, geef maar hier! maar zeg eens...

Herman.

Wat?

Hendrik.

Toen je 't paard verkocht, had je toen dat geld al gevonden?

Herman.

Zoodra ik op stal kwam... ja!

Hendrik.

En je hebt toch je lieveling verkocht?

Herman.

Natuurlijk, dat geld was toch van mij niet!

Hendrik (*geeft hem de hand.*)

Je bent een brave kerel, baas Herman... 't Buitenste deugt niet, maar 't binnenste is goed. Ik ga je boodschap doen.

Herman.

Op de Groenmarkt!

Hendrik.

Ja, 'k weet het wel... tot straks! (*af.*)

ZEVENDE TOONEEL.

Herman (*alleen.*)

't Buitenste deugt niet... zei hij!... Er is veel van aan, maar 't zal wel beter worden, als ik mijn woord maar kan houden... Ik zal er ten minste mijn best voor doen (*Gaat naar de deur links en ziet naar binnen.*) Kijk ze daar smake-lijk zitten te eten! Arme zielen, ze hebben het hoog noodig! Ga je gang maar; ze eten mijn arm paard op... Toen ik van morgen dat geld vond, had ik al plan Bruin te verkoopen en toch kwam er een oogenblik de gedachte bij mij op, om wat van die som af te nemen; een oogenblik maar... want 't was net of er eene stem in mijn oor riep: dief!... blijf af! En ik dacht aan mijn brave Mien, want 't was net of het hare stem was, die 'k hoorde... en 'k heb maar ineens den knoop doorgehakt en 't beest naar van Dijk ge-

bracht. Arme Bruin, wat zal hij vreemd opzien, als een ander hem rost; 'k had hem al zoo lang! Ik kocht hem toen Lotje net vijf jaar oud was, dat is nu al veertien jaar geleden, zij noemde hem toen haar paardje en hij hield zooveel van haar. Toen zij nog zoo'n dreumis was, kroop zij altoos bij hem; dan zei m'n vrouw, laat het kind toch niet zoo in den stal komen, maar Bruin kende haar; hij raakte haar nooit aan, hij hield zooveel van ons... En nu is hij weg; ja weg!... Maar 't moest; ik moest geld hebben voor mijn vrouw en mijn kind...

Kijk ze ereis eten! Ze hadden zeker honger en ze zeiden 't me niet. Ik heb geen honger!... 't Is net of er een stuk in m'n keel zit, maar dorst heb ik wel... Is er geen water hier? 'k Lust het wel niet, maar 'k moet er toch aan wenen... (*ziet rond.*) Neen, niets... misschien in de kast (*ziet in een kastje op den achtergrond.*) In die kruik is gewoonlijk... neen, leeg... (*vindt een halve flesch.*) O, hier is wat in... maar 't is geen water... 't is jenever... hoe komt die hier?... O ja... 'k herinner me, 'k heb haar gisterenavond meegebracht... voor van morgen; maar ik drink nu niet meer... neen, ik drink niet meer... 't Is wel jammer, dat ik er zoo aan verslaafd was, want een enkel glaasje van tijd tot tijd kan geen kwaad, vooral als je veel in de kou moet zitten, zooals de koëtsiers... Dan knapt het je heelemaal op... en met mist of vochtig weer, kan je er haast niet buiten, dan is het net zoo goed als medicijnen... 't Moet zelfs heel gezond wezen, als je er niet te veel van drinkt... daarom zou een enkel glaasje me niet hinderen... en twee zelfs ook niet... als ik er maar niet meer drink dan drie, want die kan ik best verdragen... De lucht van dat warme eten hindert me (*sluit de deur.*) Mijn maag is heelemaal van streek; dat komt omdat ik nog niets gehad heb... je moet er ook niet zoo in eens meê uitscheiden, daar zou je van kunnen doodgaan... Zou ik een mondjevol nemen?... M'n vrouw hoeft het niet te weten... en voor die eene keer... (*ontkurkt de flesch.*)

Daar heb je de oude lucht weer!... Komaan, wacht, eerst zien of ze nog eten (*opent de zijdeur en kijkt naar binnen.*) Ze hebben gedaan; ze gaan bidden (*doet de kurk weér op de flesch.*) Wat bidden ze toch... Lotje spreekt zoo zacht... 't Is het Onze Vader niet (*luisterend herhalende*) bescherm mijne goede moeder!... Ze bidt voor haar moeder (*luisterende*) en geef vader de kracht om op den ingeslagen weg door te gaan... Voor mij! Ze bidden voor mij en ik... ik stond op het punt om alles te vergeten... ik zocht uitvluchten!... O, schurk! (*slaat de flesch stuk op de kant van een stoel.*) Dáár! Ziezoo, nu is het goed!... Nu ben ik tevreden.

ACHTSTE TOONEEL.

Herman, Mina, Lotje.

Mina.

Wat gebeurt hier toch?

Lotje.

Wat was dat voor een slag?

Herman.

Dat heb ik gedaan!

Mina.

Jij!

Herman (*wijst op de scherven.*)

Zie maar!

Mina.

O, je hebt weér gedronken?

Herman.

Neen!

Lotje.

Och, vader!

Herman.

Ik bezweer je van neen; ik heb de flesch stukgeslagen...
Zie maar (*toont zijn hand.*)

Mina.

Maar je hand bloedt?

Herman.

Dat is minder... ik heb jelui hart zoo dikwijls doen bloeden.

Lotje.

U hebt zich bezeerd!

Herman.

Ik heb jelui veel meer zeer gedaan!

Mina.

Wat is er dan toch gebeurd?

Herman (*tusschen vrouw en kind.*)

Wat er gebeurd is, vrouw? ... Ik was alleen hier!... Hendrik was heengegaan; ik dacht aan mijn paard en 'k werd treurig en somber; toen is hier iemand binnengeslopen.

Mina.

Wat zeg je?

Herman.

Ja, een booze geest!... De duivel misschien, want ik voelde al mijn goede voornemens langzamerhand verdwijnen en 'k zocht allerlei uitvluchten, om mijn hart tot zwijgen te brengen... Want die kwelduivel was nu in mijn hersens gekropen; daarop bracht hij mij hier, naar die kast... Ik zocht, wat ik wel wist er niet te zullen vinden... en hij gaf mij die flesch in de hand en kroop er in; ja, dat deed hij zeker, want ik kon de flesch met moeite van mijn mond houden... 'k was op het punt die te leegen... de kurk was er af!... De duivel zou 't winnen, maar daar hoorde ik ineens twee engelen voor mij bidden en Onze Lieve Heer gaf mij de kracht om den booze te verslaan... daar ligt hij (*wijst op de flesch.*)

Mina.

Mijn goede Herman!

Lotje.

O vader! lieve vader!

Herman.

Och, arme lievelingen, wat zal jelui nog lang voor me moeten bidden, eer 'k genoeg met me zelf verzoend zal wezen, om het ook te durven doen.

Lotje.

Ik zal het u leeren, vader!

Mina.

En nu geen treurigheid meer. Wij hebben vader weer teruggevonden. Ik gevoel me veel beter, sedert mijn hart gerust is.

Herman.

Goede, lieve vrouw.

Mina.

Kom, Lotje, nu gauw naar den huisheer; morgen gaat vader een baas zoeken... en dan...

Herman.

En dan van voren af aan beginnen... Wees gerust, ik zal me goed houden.

NEGENDE TOONEEL.

De vorigen: Vr. van Eijk.

Vr. van Eijk.

Baas Manus! Baas Manus! ben je nog thuis?

Herman.

Zeker, hier ben ik, wat is er?

Vr. van Eijk.

Daar is die mijnheer weêr, van van morgen; je weet wel, die mijn zoon dacht, dat van de politie was.

Mina.

Hoe!

Herman.

Wees maar niet ongerust! Al hoort hij er bij, hij mag gerust komen... En wat wil die mijnheer dan van me?

Vr. van Eijk.

Spreken wil hij je.

Herman.

Waar is hij?

Vr. van Eijk.

Hij loopt daar, voor de deur... kijk maar.

Herman, *aan 't raam.*

Is het die mijnheer... daar?

Vr. van Eijk.

Juist, met dien snor! Een knappe jongen en een fludeboesje... zoo als de franschman...

Herman.

't Is goed! 't Is goed! Vraag hem, of hij alsjeblieft binnen wil komen, buurvrouw.

Vr. van Eijk.

Best! (*een oogenblik af.*)

Mina.

Ken je dien mijnheer?

Herman.

'k Weet het niet! 't Is net of ik hem meer gezien heb.

Lotje.

Daar is hij!

TIENDE TOONEEL.

De vorigen, Lodewijk, Vr. van Eijk.

Herman.

U verlangt me te spreken, mijnheer!

Lodewijk.

Ja! Bent u mijnheer Herman Bekker?

Herman.

Laat u 't woord mijnheer maar weg! Dat ben ik niet meer... ik ben nu eenvoudig Herman Bekker.

Lodewijk (*die hem aandachtig aanziet.*)

Maar, dat is zonderling.

Herman.

Wat blijft u?

Lodewijk.

U bent me niet vreemd! 'k Heb u, dunkt me, meer gezien!

Herman.

Dat dacht ik daar meteen ook, toen ik u zag.

Lodewijk.

En 't is toch bijna onmogelijk! Ik ben eerst sedert gisteren

hier... en heb nog niemand bezocht, als gisteren avond een vriend te Delft.

Herman.

Te Delft?

Lodewijk.

Maar wacht eens! U bent de man, die mij gisteren met zijn rijtuig naar Delft hebt gebracht!

Herman.

En u die mijnheer die me in de Wagenstraat hebt aange-
roepen!

Lodewijk.

En u heet Herman Bekker?

Herman.

Ja, mijnheer.

Lodewijk.

Welk een zonderling toeval.

Mina.

Wat bedoelt hij toch?

Herman.

Maar ik begrijp niet...

Lodewijk.

Gisteren hier in stad gekomen, heb ik te vergeefs naar u gezocht, zoodat ik mij eindelijk tot de politie heb moeten wenden, daar niemand mij uw adres wist op te geven. En nu bent u dezelfde man...

Herman.

U hadt me dan wel iets van belang te vertellen?

Lodewijk.

Juist, van zeer groot belang en zonder eene onaangename omstandigheid...

Herman.

Hoe!

Lodewijk *ziet hem aan (langzaam.)*

Ja, 't verlies van eene portefeuille, met eene belangrijke som geld...

Herman (*ongerust.*)

Geld?

Lodewijk (*haastig.*)

Dat mij zoo even is teruggebracht ... Zonder dit oponthoud zeg ik, was ik reeds vroeger hier geweest om u de hand te drukken.

Herman.

Mij?

Lodewijk.

Ja, u! Is dat uw' vrouw?

Herman.

M'n vrouw en mijn dochter.

Lodewijk.

Charlotte, niet waar?

Mina.

Hoe weet u dat?

Vr. van Eijk (*tot Lotje.*)

Charlotte, dat is Lotje op zijn fransch ... hij kent je.

Lotje.

Dat begrijp ik niet!

Lodewijk.

't Verwondert u, dat ik den naam van uwe dochter ken ... Mijne vrouw heeft mij die zoo dikwijls genoemd.

Herman.

Uwe vrouw! Maar wie is u dan, dat u ons zoo goed kent.

Lodewijk.

Mijn naam is u onbekend ...

Herman.

Mijnheer, er is me sedert gisteren zooveel gebeurd, dat het mij een beetje begint te duizelen en uw bezoek brengt me heelemaal in de war.

Lodewijk.

Maar zoo u mijn naam onbekend is, zult u zich dien van Willeman wel herinneren.

Mina.

Wat zegt u daar?

Herman.

Willeman!... Maar al te goed, mijnheer! Hij is de oorzaak van al wat mij overkomen is...

Lodewijk

Dat weet ik!...

Herman.

Zoo ik een ellendige dronkaard ben geworden, is dat gedeeltelijk zijn schuld.... Ik zeg gedeeltelijk, want ik had mij ferm tegen 't ongeluk moeten inzetten, maar ik was een zwak mensch en heb mijn troost gezocht in 't geen mij al lager en lager heeft doen zinken.

Mina.

Herman!

Herman.

Maar nu is 't gedaan!.... Wat hem aangaat, die de oorzaak van alles is... als de goede God rechtvaardig is, zal hij dien man...

Lodewijk, *(met eene beweging.)*

Hij is dood!

Mina.

Wat zegt u?

Herman.

Dood!

Mina.

En zijne vrouw en dochter?

Lodewijk.

Zijne vrouw overleed 3 jaren geleden. — Zijne dochter is mijn vrouw.

Mina.

Uwe vrouw!

Lodewijk.

Ja!.. En zoo ik hier bij u kom, is het om eene groote fout te herstellen en om den laatsten wensch van een stervende te vervullen.

Herman.

Hoe?

Lodewijk.

Ik weet wat u door 't vertrek van dien man geleden hebt;

door een slepende ziekte aangetast en in 't gezicht van den dood, heeft hij mij alles verhaald.

Herman.

U weet dan?

Lodewijk.

Alles!... In 't bezit gekomen van een klein vermogen, heeft hij de wroeging van zijn geweten geen weerstand kunnen bieden en op mijn raad getracht alles zooveel mogelijk te herstellen.

Herman.

Herstellen, dat hij mij en mijn vrouw bijna aan den bedelstaf gebracht heeft!

Lodewijk.

Ziehier de copie van het testament, hetwelk ik belast ben u te overhandigen... De som welke er u als legaat in wordt toegewezen, is bij mijn vader, notaris te Gent, gedeponceerd.

Herman.

Een legaat aan mij... van hem...

Lodewijk, (*geeft hem een papier.*)

Lees.

Herman.

Wat zie ik... eene som van 5000 gulden!

Mina.

Is 't mogelijk!

Lotje.

Vijf duizend gulden!

Herman.

Maar kan ik dat geld aannemen zonder zijne familie te kort te doen.

Lodewijk.

Zijne dochter, thans mijne vrouw, is zijne eenige erfgename en alleen onder voorwaarde dezer restitutie mag zij de erfenis aanvaarden.

Herman.

Mijnheer, wat u gedaan hebt is braaf en edel... ik dank u voor mijne vrouw en mijn kind.

Vr. van Eijk.

Wat een uitkomst!

Mina.

O mijnheer, hoe zullen wij u danken?

Lodewijk.

Door den zondaar vergiffenis te schenken en den vader niet te vloeken, ter wille van de dochter.

Hendrik, (*buiten.*)

Ho! Bruintje, ho!

Herman.

Wat is dat?

Vr. van Eijk.

Dat is de stem van mijn Hein!

Lotje, (*aan 't raam.*)

En een rijtuig voor de deur.

Herman.

Een rijtuig!

Lotje.

Maar 'k vergis me niet... 't is het uwe, vader...

Herman.

Het mijne!

Lotje.

En dat paard... maar dat is onze Bruin...

Herman.

Mijn Bruin... maar dat is onmogelijk! Dat kan niet... (*naar 't raam gaande*) Ja, hij is het wel!... die goede oude vriend!

Mina.

Maar hoe komt dat dan?

ELFDE TOONEEL.

De vorigen, Hendrik.

Hendrik (*naar buiten sprekende.*)

Och, je behoeft hem zoo vast niet te houden, jongen; hij zal niet wegloopen... zijn baas woont hier.

Herman.

Hendrik! Jongen, wat beteekent dat...

Hendrik.

Dat beteekent, dat ik den verloren zoon terug breng.

Herman.

Mijn paard terug?

Hendrik.

Ja!

Herman.

Maar, hoe is dat mogelijk?

Hendrik.

Ik zal het je zeggen... Toen 'k hier van daan kwam, ging ik naar de spaarbank.

Herman.

Naar de spaarbank?

Hendrik.

Ja, 'k wou wat geld losmaken... om... om... maar dat gaat jelui niet aan.

Lotje.

Ik begrijp hem.

Herman.

Ik misschien ook!

Hendrik.

Nu, dat vraag ik jelui niet.. Maar ik kon het niet krijgen voor morgen... 'k Had erg het land... toen dacht ik, dan ga ik maar naar 't bureau, om de portefeuille terug te brengen.

Lotje.

Een portefeuille!

Hendrik.

Ja, met bankbiljetten... een som van belang, die je vader in zijn vigilante heeft gevonden.

Mina.

Daar wisten we niets van!

Hendrik.

Vrouwen moeten ook niet alles weten. Ik kom aan 't bureau en of 't spel sprak, daar was net de mijnheer, die 't geld verloren had.

Vr. van Eijk.

Een heer met een snor?

Hendrik.

Juist! Kent u hem?

Vr. van Eijk.

Misschien wel!

Hendrik.

De man was erg in zijn schik en wou mij volstrekt eene belooning geven, die ik niet wilde aannemen. Maar 'k werd er toe gedwongen, bijna... De menschen schijnen 't vreemd te vinden, dat men eerlijk kan wezen zonder er voor betaald te worden. Hij lei twee bankjes van 25 voor me neêr... ik zei dat het in alle geval mijn geld niet was, want dat dronken Manus... o neem me niet kwaijk, 't valt me zoo uit mijn mond...

Herman.

'k Heb het niet gehoord.

Hendrik.

Nu, 'k zei dan, dat het Manus de Snorder eigenlijk toekwam... Toen zei de commissaris: nu, neem het dan voor hem; hij kan het best gebruiken! Toen kreeg ik in eens eene ingeving... ik nam de papiertjes, bedankte dien mijnheer met den snor... en vloog naar baas van Dijk. Daar vond ik onzen ouden Bruin... ik kocht hem vrij... en nu staat hij voor de deur... Daar heb je nu de heele geschiedenis... ik ben er warm van!

Herman.

Jongen, jongen! hoe kan ik je dat vergelden?

Hendrik.

Vraag dat maar eens-aan je vrouw.

Vr. van Eijk.

Hein! Ik ben blij dat ik je moeder ben.

Lodewijk, (vooruitkomende)

Braaf gehandeld!

Hendrik.

De mijnheer van de portefeuille... hoe komt die hier?

(Zijn moeder spreekt zacht met hem.)

Lodewijk.

Ben je nu tevreden, Herman?

Herman.

Over iedereen, behalve over mezelf!

Lodewijk.

Hoe?

Herman.

Ik heb zooveel geluk niet verdiend.

Mina.

O, zwijg, zwijg!

Lotje.

Alles is vergeten... en vergeven.

Hendrik (tot zijne moeder.)

5000 gulden... och, nu is ze veel te rijk voor me!

Vr. van Eijk.

Ben je mal, jongen.

Herman.

Nu, wat scheelt jou nu... Wij zijn allen zoo tevreden en jij zet zoo'n treurig gezicht...

Hendrik.

Ik heb van de erfenis gehoord, baas... nu is Lotje weer 't kind van een heer... en ik...

Herman.

Spijt het je, dat ik geld heb?

Hendrik.

Spijten, neen, maar...

Herman.

Nu kan m'n dochter den man trouwen, dien ze wil, want nu kan ik haar een paar centen meêgeven.

Hendrik.

Hoe?

Herman.

Welzeker! En nu kunnen we m'n oude kast laten opverwen... Want zoo kan ik jelui toch niet naar 't Stadhuis rijden.

Hendrik.

Naar 't Stadhuis...

Lotje.

Vader!

Herman.

En mijn oude Bruin krijgt een nieuw tuig, met mooie witte leidsels, om jelui er heen te brengen.

Mina.

Mijn goede Herman!

Hendrik.

Vader! ... Je bent een brave kerel!

Herman.

Nog niet! Maar 'k zal er mijn best voor doen, om het te worden.

Vr. van Eijk.

Je bent al een eind weg... want je hart is goed... en je hebt point d'honneur, zooals de franschman zeit.

Herman.

Laat me nu een oogenblik gaan...

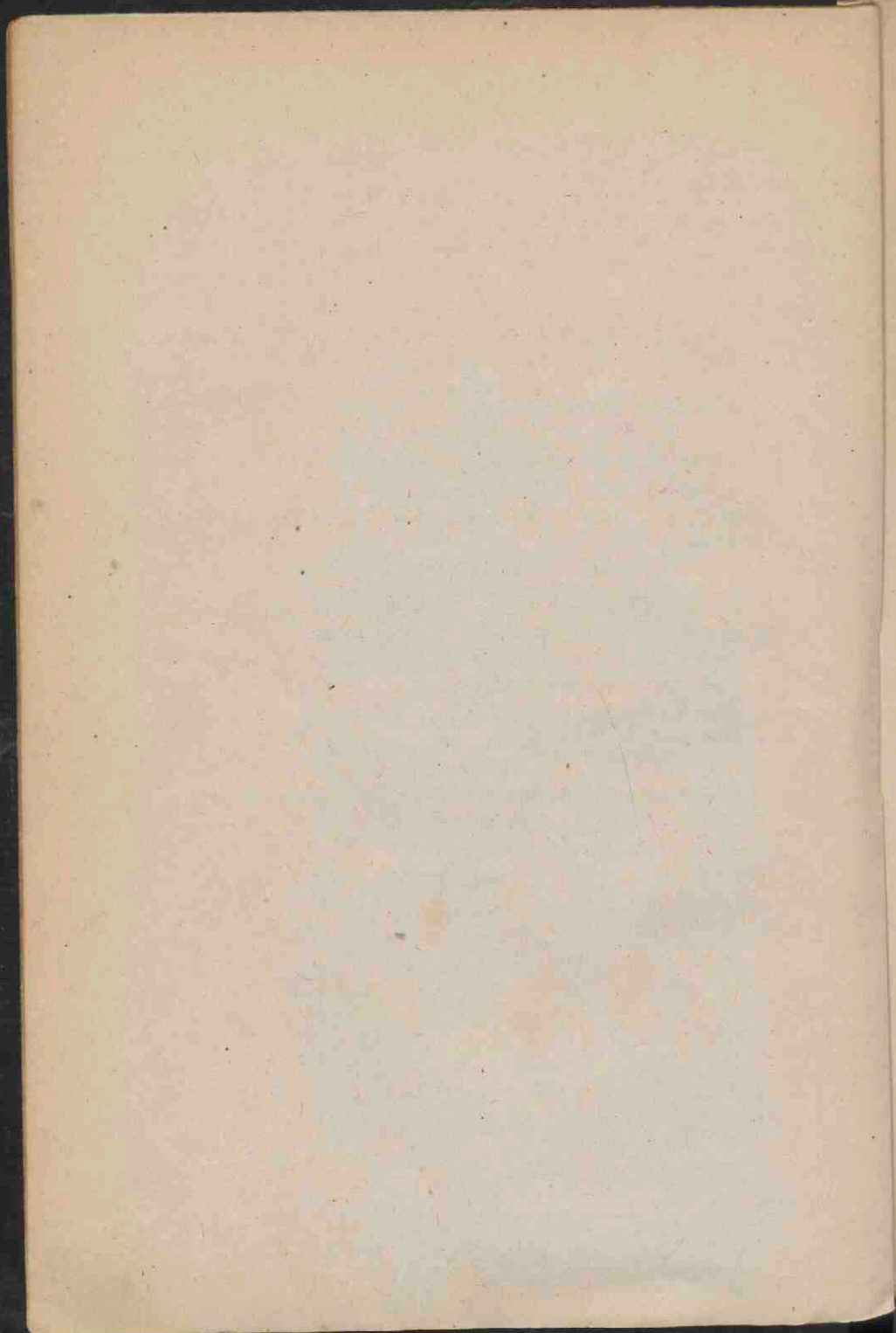
Mina.

Waarom?

Herman.

Ik zou zoo graag mijn ouden Bruin eens goeden dag willen zeggen.

EINDE.

DE WERKSTAKING.

TOONEELSPEL IN EEN BEDRIJF.

PERSONEN.

Herman Bakker.

Maric, *zijne vrouw.*

Jan Verhaag.

Doortje, *zijne vrouw.*

Handeling te Amsterdam in 1871.

Een zolderkamerijtje. In 't midden eene tafel met stoelen; op den achtergrond, achter de tafel, een kast. Zijdeur links. Buitendeur in 't fond, rechts. Raam links. Schoorsteen te plan rechts. Kandelaars enz.

EERSTE TOONEEL.

Bij het opgaan der gordijn zit Marie te slapen aan de middentafel; een keukenlamp brandt op de tafel waaraan zij zit. Het borduurwerk is van hare schoot gevallen. Door 't venster ziet men, dat het reeds dag is. Kleine stille: men klopt aan de buitendeur; het kloppen wordt herhaald, waarna men Doortje buiten hoort roepen.

Doortje (*buiten.*)

Buurvrouw... buurvrouw! ben je nog niet bij de hand?

Marie (*ontwakende.*)

Hel... wat is 't?...

Doortje (*opkomende.*)

O zoo!... ben je thuis? — ik dacht, dat je dood waart.

Marie (*verlegen.*)

Ik... ik hoorde je niet... ik...

Doortje.

Ik ging naar de markt en daar ik licht op de kamer zag, wilde ik je waarschuwen... want 't is klaar dag.

Marie, (*verlegen.*)

Ik... ik...!

Doortje.

Kom, verzin nu maar geen praatjes; ik weet er alles van; je bent van nacht weêr niet naar bed geweest... je hebt weêr zitten werken.

Marie (*de lamp uitblazende.*)

Ik... integendeel... ik...

Doortje.

Ja, lieg maar toe!... 't Is de eerste keer niet, dat ik in 't voorbijgaan 's morgens licht bij je zie, hoewel 't dag is. Je zult je arme oogen heelemaal bederven en daar is niet veel toe noodig; je engel van een man heeft er het zijne al aan toegebracht.

Marie.

Wat bedoel je daarmee?

Doortje.

Ik bedoel, dat hij je al zooveel heeft doen huilen, dat 't me verwondert, dat je oogen nog helder genoeg zijn, om den heelen nacht te zitten borduren.

Marie.

Ik heb niet gewerkt.

Doortje.

Neen, je hebt geslapen, zeker; daarom vind ik je hier 's morgens ten negen ure slapend aan je tafel zitten.. bij een brandende lamp!

Marie.

En al was dat nu zoo, ik ben vrij in mijn eigen huis.

Doortje.

Begrepen! En ik niet, wil je zeggen! Een goede verstaander heeft maar een half woord noodig! Ik groet je!... (*gaat tot aan de deur.*) Welnu, neen, ik blijf... of je moest mij de deur uitzetten... (*komt bij haar*) en dat doe je toch niet, niet waar?

Marie.

Ach, mijn goede Doortje!... (*valt haar om den hals.*)

Doortje (*bewogen.*)

Zoo is 't beter. Huil maar, mijn arme Marie, huil maar, dat lucht op!

Marie.

Och, ik ben zoo ongelukkig!

Doortje.

Denk je dan, dat ik dat niet gemerkt heb; denk je dan, dat ik blind ben? Ach, mijn goede meid, waar zijn je frische wangen, waar is je vrolijk humeur gebleven?

Marie.

O zwijg, zwijg!

Doortje.

Neen, voor den drommel! ik zal niet zwijgen. Al ben jij nu zoo'n geduldig lam, dat alles maar verdraagt, ik niet en als mijn man de helft had gedaan van de jouwe, ik geloof, dat ik hem 't licht uit zijn oogen zou gehaald hebben! Gelukkig heb ik een model-exemplaar getroffen; en toch zit hij niet onder de pantoffel... Om je de volle waarheid te zeggen, maar hij mag het niet weten, dan ben ik bang voor hem.

Marie.

Jij, goede Doortje!

Doortje.

Ja, ik, met al m'n bluf!... Maar zoo hoort het ook! Ik moet er bijvoegen, dat hij er geen misbruik van maakt; alleen hebben we dikwijls standjes, omdat hij de lamp zoo lang laat branden en dat kost olie, zie je en dan zit hij te suffen in boeken, waar ik geen woord van begrijp... Maar ik ben een babbelaarster; ik wil jou troosten en spreek alleen over mijzelf!... Waar is je man nu?

Marie (*op de zijdeur links wijzende.*)

Dáár, hij slaapt!

Doortje.

Slaapt hij nog? — die luiaard! Terwijl mijn arme Jan al twee uren op de fabriek is... Maar 't is geen wonder, wanneer men 's nachts laat thuis komt en dan zoo bestoven als hij gisteren avond was....

Marie.

't Is waar ... maar och, je moet 't hem niet alleen wijten; zijn vrienden zijn er de schuld van; hij kan zoo weinig verdragen.

Doortje.

Dan moet hij ook maar weinig drinken; wat weêrga, 't is toch geen kind meer. Vroeger was hij zoo niet! ...

Marie.

Je hebt gelijk! Sedert een jaar is hij zoo veranderd; na den dood van mijn kleine Louise.

Doortje.

Die lieve engel!

Marie.

Arme kleine, zij heeft mijn geluk met zich genomen! 'k Herinner me, dat wanneer Hendrik vroeger meer gedronken had dan hij verdragen kon, het lieve wichtje hem daarvoor strafte, met hem geen kusje te geven, als ze slapen ging! En, zie je, buurvrouw, dat hinderde hem dan zóó, dat hij soms maanden achtereen geen drank gebruikte, want in den grond van zijn hart is 't geen slecht mensch.

Doortje.

't Is je man, Marie en daarom trek je partij voor hem; ik keur dat niet af, integendeel, maar toch vind ik je al te toegevend.

Marie (*opstaande.*)

En wat moet ik dan doen?

Doortje.

Wat je doen moet? Je niet doodwerken en niet je arme oogen bederven, om mijnheer den banjert te laten uithangen en met jou zuurverdiende centjes den kastelein van 't hoekje rijk te helpen maken. 't Is een gezonde, sterke kerel, laat hij werken!

Marie.

Je weet wel, dat de patroon hem bedankt heeft.

Doortje.

Juist daarover kwam ik je spreken. Mijn man heeft een goed woordje voor hem gedaan en daar de patroon mijn Jan graag mag lijden, zal het misschien wel weêr in orde komen.

Marie (*verheugd.*)

Wat zeg je daar?

Doortje.

Ik zeg, dat de patroon er eerst geen ooren naar had, maar dat hij geëindigd is met mijn man te zeggen: »stuur me zijn vrouw morgen ochtend op 't kantoor; ik zal eens zien, wat er aan te doen is." En dat kwam ik je zeggen.

Marie (*haar omhelzende.*)

Och, wat ben je toch goed en waarmeê heb ik dat aan je verdiend!

Doortje.

Hoe kun je dat nog vragen? Zijn we geen vriendinnen, jaren lang? En toen mijn man en ik, verleden jaar, die vreeselijke ziekte kregen, die iedereen van ons verwijderd hield, heb jij ons toen niet verpleegd en voor mijn kinderen gezorgd, alsof je hun moeder waart!... Zie je, Marie, ik ben een babbelaarster, maar mijn hart is goed en wat daarin opgeteekend staat, kan niets er uitwischen.

Marie.

Buren moeten elkaâr helpen.

Doortje.

Dat is zoo en wie 't niet gelooft, bezoeke de woningen van de armen; daar kan menig philantroop een lesje nemen... Kom, nu hebben we lang genoeg gebabbeld; sla je doek nu om en ga naar de fabriek; je moet het ijzer smeden als het heet is, zegt mijn man en daar heeft een smid verstand van.

Marie.

Maar dat borduurwerk dat ik thuis moet brengen?...

Doortje.

Dat kan je in 't voorbijgaan doen.

Marie.

En 't ontbijt van Hendrik?

Doortje.

O, moet mijnheer je man nog ontbijten....

Marie.

Ja, en daar ik aan den winkel geld moet ontvangen, zoo heb ik daarop gerekend om...

Doortje.

Om hem eens te doen smullen! Is het anders niet, een kom koffij en een stuk brood kan hij van mij ook wel krijgen.

Marie.

Maar je gingt naar de markt.

Doortje.

Dat heeft geen haast! Ik heb den tijd en de kinderen zijn naar school!... Ga maar, als je later komt, is de baas niet meer op 't kantoor en dan ga je voor niets!

Marie.

Welaan, dan ga ik en als Hendrik naar me vraagt...

Doortje (*haar den doek omhangende.*)

Dan zal ik hem wel te woord staan; wees maar niet bang, -- ik zal hem niet opeten en hij mij ook niet; ik zou hem te zwaar in de maag zitten.

Marie (*heengaande.*)

Behandel hem niet te hard.

Doortje.

Stel je gerust, ik zal handschoenen aantrekken.

(*Marie af, door 't fond.*)

TWEEDE TOONEEL.

Doortje (*alleen.*)

Wat zijn wij vrouwen toch rare schepsels! Ziedaar een braaf wijfje, dat haar gezondheid opoffert om haar schobbejak van een man den kost te geven en ze zit nog voor hem in den brand als een schooljongen voor den meester. O, ik moest zijne vrouw zijn!... Maar neen, dat zou ik niet willen!... ik zou een te slechte ruil doen... vooral als 't waar is, wat ik meen ontdekt te hebben. Acht dagen geleden heb ik Hendrik, tusschen licht en donker, met eene vrouw aan den arm ontmoet; ik dacht dat het Marie was en wilde haar aanspreken, maar toen ze mij in 't oog kregen, sloegen ze een donkere straat in, waar ik ze uit het oog heb verloren. Misschien heb ik me vergist! Ik hoop het... misschien was

het Marie zelve... Omdat ik bang was de waarheid te hooren, heb ik er haar niet naar durven vragen! Komaan, daar ik nu toch hier ben, zal ik den boel maar wat opruimen; ik zal haar werkdoosje in de kast zetten... (*wil het doen*) Wat is dat, een portretje?... dat van de kleine Louise... Arme moeder! ze had het naast zich neêrgelegd, om het onder 't werk eens te bekijken!... Ach God! wat een lief snoetje! Ze zou nu net zoo oud zijn geweest als mijn kleine Willem... en nu is er niets meer van over, dan dat stukje papier... Ja toch... een Engel misschien, daarboven... (*zij weent.*) Kom, kom! laat ik het in de kast leggen, op dat pakje, in dien zwarten doek... daar hoort het bij (*zij doet het en sluit de kast weêr.*) En nu de lamp... waar moet die staan?... o ja, hier (*plaatst die op de kast.*)

(*Men hoort Hendrik buiten gecruwen.*)

Doortje.

Aha! mijnheer wordt wakker!... frisschen morgen!

DERDE TOONEEL.

(*Hendrik uit de zijdeur links ... Doortje in 't fond.*)

(*Hendrik in zijn boezeroen, over den arm zijn buis, hetwelk hij even als zijn pet op een stoel legt.*)

Hendrik.

Bah!... water... (*neemt een karaf, die op den schoorsteenmantel staat en drinkt.*)

Doortje (*in 't fond.*)

Hij heeft nadorst! — 'tis best te begrijpen.

Hendrik, (*met heesche stem.*)

Hé, 'k wist niet dat het water zoo lekker smaakte.

(*Gaat op een stoel zitten, die bij den schoorsteenmantel staat en kijkt wezenloos vóór zich uit.*)

Doortje.

Wie zou nu zeggen, dat die kerel nog twee jaren jonger is dan mijn man!...

Hendrik (*zonder om te zien.*)

Ben je daar, Marie!... m'n koffie...

Doortje.

Neen, 'tis je vrouw niet, buurman; ik ben het!

Hendrik (*norsch.*)

O, ben jij het vrouw Verhaag!... Wat moet je hier?

Doortje.

Wat ik moet? Je vrouw heeft me gevraagd een oogje op den boel te houden.

Hendrik.

Zoo! — is ze dan al weêr uit!... Dat wijf is nooit thuis....

Doortje.

Welzeker, dat ontbrak er nog aan! Beschuldig haar maar! Schuif jou schuld maar op haar hals.

Hendrik.

Waarom is ze er niet, om me drinken te geven! Er is weêr niets klaar, zooals altoos.

Doortje.

Maak je daarover maar niet druk! Een kom koffij kun je van mij ook krijgen.

Hendrik.

Ik heb niets van je noodig!... Daar heb ik een vrouw voor, — maar die is altoos op den loop.

Doortje.

Ze is haar werk weg gaan brengen!

Hendrik.

Haar werk, welk werk?

Doortje.

Haar borduurwerk! En dan is ze naar de fabriek gegaan, om den patroon te spreken.

Hendrik.

Dat had ze wel kunnen laten! Ik zet er toch geen voet meer.

Doortje.

Zoo! En waar zul je dan van leven?

Hendrik.

Dat is mijn zaak!

Doortje.

Je vrouw is er goed voor, denk je! Maar, man, heb je dan geen hart in je lijf, om die arme ziel zich zoo te laten afsloven!

Hendrik.

Bemoei jij je niet met mijn huishouden; ik bemoei me immers niet met het jouwe.

Doortje.

God beware me; als dat gebeurde, zou het gauw in de war zijn!

Hendrik (*staat op.*)

Zeg eens, heeft m'n vrouw je belast mij een standje te maken?

Doortje.

Neen, dat doe ik voor mijn eigen plezier.

Hendrik.

Dan zou ik je maar raden op te krassen, want ik neem geen lessen aan van een vrouw... Ik zal leven zooals ik wil en als mijn vrouw er niet meê tevreden is, dan kan ze voor mijn part...

Doortje.

Ja, scheld maar op haar! 't Is wel knap van je, eene arme vrouw zóó te behandelen, die je den mond moet openhouden.

Hendrik.

Dat hoeft niet, ik heb niets van haar noodig; — Ik heb nog meubelen, nog linnen...

Doortje.

En als dat verteerd is?...

Hendrik.

Dan... dan... Maar waar bemoei jij je meê!... 't Gaat je niet aan!... Laat me met rust... (*gaat over, links.*)

Doortje.

Je hebt gelijk, maar je vrouw is mijn vriendin en ik kan het niet met drooge oogen aanzien, dat zij zich doodwerkt en jij tot negen uur op je bed licht.

Hendrik.

Is dat mijn schuld?

Doortje.

Van wien anders?

Hendrik.

't Is de schuld van die lafaards van de fabriek!... En van een zeker iemand... dien ik niet noemen wil.

Doortje (*zeer bedaard en spottend.*)

Meen je mijn man?

Hendrik (*hevig.*)

Welnu, ja, dien meen ik! — We hadden sedert veertien dagen het werk gestaakt... wij wilden verhooging van loon, en vermindering van werkuren en de oude zou wel hebben moeten toehappen, als er niet een paar stroopsmeeders, waarvan je man de eerste was, den boel in de war hadden gestuurd!... Ze hebben allemaal den kop in den schoot gelegd; — ik en vier andere ferme jongens hebben 't lootje moeten leggen. Daarom verhonger ik liever, dan weêr naar de fabriek terug te keeren... en nu kun jij je man vertellen, hoe ik over hem denk (*gaat zitten links.*)

Doortje.

Daar zal ik wel zalig op passen, want hij zou anders in staat zijn, je hier door je eigen glazen te gooien. Wat je van hem denkt of zegt, is me tamelijk onverschillig; ik ken hem voor een braaf man en een goed huisvader en ben overtuigd, dat hij nooit anders dan zijn plicht gedaan heeft. Wat de patroon betreft, die heeft als een verstandig man gehandeld en toen hij zag, dat de werklieden op de fabriek terug kwamen, heeft hij hun vrijwillig de verhooging van loon toegestaan en hun toegevoegd: »aan ijver en billijkheid zal ik altoos toegeven, maar »aan geweld en dwang nooit!»...

Hendrik.

En meteen kreeg jou Jan hooger weekgeld, omdat hij voor verklikker had gespeeld!...

Doortje (*toornig.*)

Dat lieg je.... versta je dat! — Je liegt het en het staat je gemeen, een man te beleedigen, die je nooit iets in den

weg heeft gelegd... Integendeel, zoo je ooit weêr op de fabriek terug keert, zul je 't aan hem te danken hebben.

Hendrik (*staat op.*)

Ik wil niemand wat te danken hebben!... Ik heb niemand noodig!...

Doortje (*bedwaard.*)

Zooveel te beter voor je!... Maar 'k groet je, — ik ga m'n boodschappen doen en dan m'n kinderen uit school halen (*gaat naar 't fond.*)

Hendrik (*weêr rechts.*)

Je kinderen... Ja, je hebt kinderen ook! — Er zijn menschen, die alle gelukken hebben.

Doortje (*neemt haar mand op.*)

En als je drinken wilt, de koffij staat op m'n tafel en 't brood er bij... en de deur is niet gesloten!... Je ziet dat ik niet haatdragend ben.

Hendrik.

Ja, je hebt gelijk, — je bent een goed wijf... en ik... (*van toon veranderende*) Kom, laat me nu maar met rust... (*gaat weêr zitten met 't hoofd in de hand.*)

Doortje.

Ik beklag je!... Vaarwel!... (*af, door het fond.*)

VIERDE TOONEEL.

Hendrik (*alleen; na eene pause.*)

Ze beklagt me!... waarom? Ik ben niet te beklagen... ik wil niet beklagd worden... vooral door geen vrouw. Als ik werken wilde, zou ik het kunnen doen, maar ik wil dien ouden duitendief van een patroon niet helpen vetmesten!... De kameraden hebben me de oogen geopend!... Ik wil mijn rechten doen gelden... en me niet afsloven om er op zijn best meê rond te komen!... Is dat een leven; den heelen dag aan 't werk en 's middags geen brokje vleesch op schotel!... 't Is waar, dat als het zóó doorgaat, ik op 't laatst zelfs geen schotel meer zal overhouden!... En mijn vrouw, —

och, die komt er toch... Ze verdient meer dan ik... Bah! ik heb dorst! (*hij drinkt.*) En te zeggen, dat er menschen zijn, die nooit anders drinken dan water!... Als je dorst hebt, gaat het er nog meê door, — maar anders... En bovendien, wie drinkt er nu alleen voor den dorst? Vroeger deed ik het ook... maar toen was ik een eend... een ware eend, want 't water was mijn element! — Eén ding is maar jammer, dat het jenever drinken je zoo lam maakt... Ik heb nu in geen drie maanden een voorhamer in de handen gehad en ferm ingenomen... en 't is me net, alsof me nu de kracht er toe zou ontbreken... En dan, voor wie zou ik werken; voor eene vrouw, die me toch niet lijden mag?... Ik zou je danken... en kinderen heb ik niet!... Ja, als ik die had! Maar ik heb ze niet meer (*hij zucht.*) Mijne kleine Louise... waarom ben jij ook heengegaan!... Misschien had onze lieve Heer een Engeltje noodig... (*hij weent.*) Kijk, nou huil ik! 'k Wou niet graag, dat mijn vriend Lambert het zag; hij zou me uitlachen! Hij zegt, dat we vrouw en kinderen moeten vergeten, om ons doel te bereiken en hij weet het wel!... Hij is zoo geleerd, — hij kan praten als een advocaat... en je soms uren bezig houden met te vertellen, wat hij in Parijs heeft uitgevoerd! Daar zijn de werklui op de hoogte, maar hier... Slaapmutsen!... 'k Heb dorst... Maar 'k wil geen ganzen-bouillon meer drinken... ik zal een sterk bittertje gaan pakken (*hij wil gaan.*)

VIJFDE TOONEEL.

Hendrik, Jan (*door de buitendeur; komt haastig binnen.*)

Jan.

Is m'n vrouw er niet?

Hendrik (*kort af.*)

Neen! (*ter zijde*) Ik kan dien kerel niet uitstaan!

Jan.

De bureu zeiden me toch, dat ze hier was.

Hendrik.

Zou je denken, dat ik ze opgegeten heb!

Jan (*vrolijk.*)

Neen! Dan zou je er beter uitzien!...

Hendrik.

Ze is naar de markt... of ergens anders naar toe; — wat gaat mij 't eigenlijk aan.

Jan (*vrolijk.*)

Nu, nu, zoek maar geen ruzie met me! Dat krijg je nu toch niet van me gedaan, ik ben veel te veel in mijn schik.

Hendrik.

Zooveel te beter voor jou!

Jan.

Ik heb een onverwacht buitenkansje gekregen.

Hendrik.

Heb je uit de loterij getrokken?

Jan.

Neen. 't Is veel beter!

Hendrik.

't Zou me anders niet verwonderen! De gekken krijgen de kaart.

Jan.

Praat maar toe, je zult me toch niet uit mijn humeur brengen!...

Hendrik.

Wat is je dan gebeurd?...

Jan.

Dat kan ik je zoo in ééns niet vertellen...

Hendrik.

Nu, doe het dan in tweeën.

Jan.

Luister! toen ik van morgen vroeg op de fabriek kwam, staken de jongens de koppen bij mekaar en de oude Jaap, de bankwerker, schudde me zóó de hand, dat ik dacht, dat hij mij den arm uit 't lid wou draaien.

Hendrik (*ter zijde.*)

Had hij 't maar gedaan!

Jan.

Ik vroeg hem, wat hij meende; hij zeide echter niets tegen me, dan: »Jan, 't doet me pleisier van je, omdat ik je vader zoo goed gekend heb.» Toen kwam de oude Kees naar me toe, gaf me een klap op den schouder, alsof hij op zijn aanbeeld sloeg en presenteerde me zijn tabaksdoos; iets dat me erg verwonderde, want dat had hij nog nooit gedaan!... Ik keek hen beiden verwonderd aan en dacht, dat ze me voor den gek hielden, maar bom! daar gaat de deur open en de patroon komt binnen, met al de heeren van 't kantoor.

Hendrik.

Wat moest dat beduiden?

Jan.

Dat dacht ik ook en ik weet niet hoe 't kwam, maar ik begon me ongerust te maken.

Hendrik.

Je hadt zeker je spatje nog niet gehad.

Jan.

De werklieden schaarde zich in een kring en toen riep de patroon me in 't midden en zei tot me... O, zie je, al zou ik honderd jaar oud worden, zou ik 't niet vergeten... hij zei: Jan Verhaag, zei hij, je weet dat we acht dagen geleden onzen ouden meesterknecht verloren hebben; 't was een braaf, kundig werkman, die bij u allen goed gezien was...

Hendrik (*ter zijde.*)

Een oude brompot!

Jan.

Ik heb gemeend, voegde hij er bij, u allen bijeen te doen komen, om zijn opvolger aan te wijzen en heb daarbij niet alleen mijn belang, maar dat van al de werklui der fabriek in 't oog gehouden en jij bent het, jij, Jan Verhaag, die van af heden, de plaats van meesterknecht zult vervullen.

Hendrik.

Jij!

Jan.

Toen de oude dat gezegd had, werd mij alles geel en groen

voor de oogen en de vlammen sloegen me 't gezicht uit, als uit den grooten smeltoven; ik wou hem wat zeggen... maar ik begon te huilen als een kind.

Hendrik (*ter zijde.*)

Hoe flauw!...

Jan.

De patroon drukte me de hand, de werklui riepen: leve baas Jan! en droegen me in triomf naar 't kantoor, waar Mevrouw me op een lekkere kom koffij met suiker trakteerde.

Hendrik (*ter zijde.*)

Dat malle wijf!

Jan.

Daarop zei me de patroon nog 't een en ander; dat ik gedurende de ziekte van den ouden onderbaas zijn plaats zoo goed had waargenomen; dat ik de beste werkman van de fabriek was en dat iedereen me in de fabriek graag mocht lijden, kortom een heele boel complimenten, waar ik op zijn best naar luisterde, want mijn gedachten waren bij mijne vrouw en ik riep zonder het te willen, uit: »wat zal Doortje daarvan zeggen!»

Weet je wat, zei de patroon toen, ga het je vrouw vertellen, ik geef je een vrijen dag.... Dat mag je er wel van nemen.... Morgen ochtend begint je nieuwe betrekking!... Daarop heb ik den patroon willen bedanken, maar 't ging niet en toen heb ik me door de werklui heengeworsteld, die me allen de hand wilden drukken en ben als een pijl uit een boog hierheen gevlogen en hier ben ik nu!... (*hij gaat rechts zitten.*)

Hendrik.

Meesterknecht, jij!

Jan.

Jø, wat zeg je er van?

Hendrik.

Ik zeg niets. Er zijn menschen die alles meéloopt.

Jan.

Wat zal mijne vrouw er van opzien!

Hendrik.

Nou kan ze een hoed met een voile dragen; — ze is nu de vrouw van mijnheer den onderbaas.

Jan.

Wat zeg je dat pikant.

Hendrik.

Ik?... Och God, neen! Ik zeg het zoo maar, als 't me in den mond komt; — ik kan niet met den strooppot loopen, zooals andere menschen.

Jan (*opstaande, ernstig.*)

Zeg je dat op mij?

Hendrik.

Neen!... op den Koning van Pruisen!

Jan.

Maar ik neem het niet kwalijk, dat je er nijdig om bent.

Hendrik.

Dat is wel gelukkig.

Jan.

Je hebt het land, dat ik vooruit kom in de wereld, omdat jij zoo achteruit gaat.

Hendrik.

Ik vraag jou toch niets, mijnheer de onderbaas.

Jan.

Daar doe je wel aan, ook, want ik gaf m'n zuur verdiende geld nog liever aan de armen, dan aan een leëglooper.

Hendrik.

Zoo ik een leëglooper ben, dan is 't jou schuld!

Jan.

Mijn schuld?

Hendrik.

Ja, jou schuld en van al die lafaards van de fabriek!

Jan.

Pas op, zeg niet te veel!

Hendrik.

Als jelui niet als lammetjes je kop in den schoot hadt gelegd, dan had de oude indertijd wel toegegeven en hadden we met

ons vijven niet het lootje moeten leggen! Maar enfin, je weet ook wel waarom je 't gedaan hebt; je bent er nou voor beloond, mijnheer de onderbaas!

Jan (*hevig.*)

Hendrik! Houd je mond! Bederf me mijn geluk niet!...

Hendrik.

Ik zal spreken, zoo als ik wil! Over mij heb je niets te kommanderen.

Jan (*woedend.*)

Dat is je geluk, want anders... Maar ik wil me van daag niet kwaad maken over jou... Je bent me de moeite niet waard.

Hendrik.

Natuurlijk, ik ben nou te min voor jou...

Jan.

Dat ben je ook; want er bestaat tusschen ons den afstand, die een eerlijk werkman van een ellendigen dagdief scheidt.

Hendrik.

Wat gebruik je mooie woorden; die zijn je zeker met je nieuwe betrekking aangewaaid.

Jan.

Zoo ik mooie woorden gebruik, zooals je belieft te zeggen, dan is het, omdat ik begrepen heb, dat ik door ijver en studie meer kon worden, dan jij en je gelijken; terwijl jij je geld in de kroeg verteerdet, heb ik met m'n spaarduitjes boeken gekocht, die me in 't begin even onbegrijpelijk voorkwamen, alsof 't Chineesch was; terwijl jij in den herberg 's nachts zat te vloeken en te drinken, zat ik te lezen en te studeeren, om datgeen te begrijpen, wat ik noodig had, om in de wereld vooruit te komen en m'n kinderen een fatsoenlijke opvoeding te geven.

Hendrik (*neemt buis en pet.*)

Nou ga 'k heen! Als ik een preek wil hooren, ga ik naar de kerk!

Jan.

Ja, maar daár kom je ook niet, want je gaat liever naar de

kroeg. En toch zou het niet kwaad van je zijn, als je er eens heen gingt, want daar hoort men betere dingen, dan in de gezelschappen, die jij bezoekt.

Hendrik.

Zemelknooper!

Jan.

Ik weet wel, dat ik in jou oogen belachelijk ben, maar aan je meening is me weinig gelegen en m'n gezond verstand zegt me, dat het beter is tusschenbeide naar den dominé te hooren, dan naar die vreemde raddraaiers en die zoogenaamde volksvrienden, die laatst geprobeerd hebben om de fabriek in de war te brengen; die altoos 't hardst schreeuwen, maar bij het gevaar nooit te vinden zijn en de kat de kastanjes uit het vuur laten halen. Vrijheidsmannen in equipage, die 't volk overrijden, onder 't preken van Gelijkheid en Broederschap! — Mooie woorden, maar die nooit iemand bevoorreed hebben, dan de mannen die ze verkoopen!...

Hendrik.

Ik kan tegen jou niet spreken, — jij haalt je verstand uit de boeken!

Hendrik.

En jij uit de jeneverflesch! We zullen zien, wie er het verste meê komt!

Hendrik.

Ik groet je! Ik heb al een preek van je vrouw moeten aanhooren — en al te veel is ongezond! Blijf nog een beetje; meteen komt m'n vrouw thuis en jou gekwezel is koorn op haar molen... Ik ga even naar van der Helm, op 't hoekje... ik heb nog niets gehad en je hebt me wee gemaakt.

Jan.

Ga maar niet, de mooie Sophie is toch niet thuis!

Hendrik. (*blijft staan.*)

De mooie Sophie! Wat weet je van de mooie Sophie?

Jan.

Niets! Maar ik zeg maar, dat het jammer van een brave vrouw is, als ze zoo'n heertje, als jij, den kost moet geven.

Hendrik (*dreigend.*)

Bemoei je niet met m'n huishouding, of anders....

Jan (*kalm.*)

Niet dreigen! Herinner je, dat ik mijn voorhamer kan hanteren als een zwavelstok, en dat mijn vuisten gewoon zijn op 't ijzer te beuken.

Hendrik.

Bluffer!...

Doortje (*buiten.*)

Is mijn man boven?

Hendrik.

Daar is je deugdzame vrouw!... Bij zoo'n gelukkig familie-tafereel schiet ik over... Ik groet je, mijnheer de onderbaas!
(*Af, door het fond.*)

ZESDE TOONEEL.

Jan, *later* Doortje.

Jan.

Komaan, er is niets meer aan hem te doen! Al weêr een man over boord!

Doortje (*opkomende.*)

Zoo, moet ik je hier komen opzoeken, om je geluk te wenschen?

Jan.

Hoe, je weet dan?...

Doortje.

Alles, mijn goede Jan! De buurt is er vol van; al de buurvrouwen spreken er over; ik heb het al zesmaal op verschillende manieren hooren vertellen. Maar geef me dan toch een zoen, of ben ik je nu te min geworden?

Jan (*haar kussende.*)

Goed wijfje!... Spot er maar niet meê; buurman Hendrik heeft me er al genoeg over doen hooren.

Doortje.

Zoo, waarlijk! Had hij misschien gedacht, dat de patroon hem

zou genomen hebben? — Zeker omdat hij geprobeerd heeft den boel in het honderd te sturen....

Jan.

Hij is jaloersch en benijdt mij mijn geluk.

Doortje.

Beter benijd, dan beklaagd! — Liet ik het niet om Marie, die een door en door goed vrouwtje is, dan zette ik hier geen voet meer over den drempel, want hij heeft mij dingen van je gezegd....

Jan.

Laat hem maar praten! Zijn de kinderen thuis?

Doortje.

Ik heb ze uit school gehaald.

Jan.

Goed, dan moet ik ze eens ferm pakken! Ik zal ze alles vertellen; zij zullen 't misschien nog wel niet begrijpen, maar dat komt er niet op aan; — 't is zoo plezierig om zijn hart lucht te geven voor wezens, die men lief heeft.... Kom!....

ZEVENDE TOONEEL.

De vorigen, Marie.

Doortje.

Marie!...

Marie.

Is mijn man niet hier?

Jan.

Hij is zoo even uitgegaan.

Doortje.

Maar wat ben je bleek; — wat scheelt je?

Marie.

Mij, niets!

Doortje.

Jawel, is er je iets gebeurd?

Marie.

En wat zou er met me gebeurd zijn?

Doortje.

Ben je aan de fabriek geweest?

Jan.

Aan de fabriek?

Marie.

Ja, ik ben er geweest!

Doortje.

Heb je mijnheer gesproken?

Marie.

Ja!

Doortje.

En...?

Marie.

Hij stemt er in toe, dat Hendrik weêr op 't werk komt.

Doortje.

Zoo, dus goed nieuws!

Jan (*ter zijde.*)

Meer dan hij waard is.

Doortje.

Maar je bent zoo ernstig, zoo afgetrokken, men zou zeggen dat je gehuild hebt...

Marie.

Ik?... Waar denk je aan?... Waarom? Alles is nu immers weêr geschikt...

Doortje.

O! dan heb je te veel gelachen, dat doet soms dezelfde uitwerking...

Marie.

Gelachen! Ja!... Ik heb gelachen.

Jan (*ter zijde.*)

Daar steekt iets achter.

Doortje.

Zooveel te beter; 't gebeurt je tegenwoordig zoo weinig. Maar je ziet er zoo ernstig uit, dat ik je zelfs niet durf zeggen welk geluk ons overkomt.

Marie.

Ik weet het, goede Doortje! Men heeft het mij daar ginds gezegd! Iedereen verheugde er zich over, even als ik, want uw man verdient het!

Doortje.

Arme Marie!... Als je man nu maar wilde oppassen, dan zou hij....

Marie (*schielijk.*)

Spreek me niet van hem!... Ik wacht hem hier; — ik moet hem spreken....

Jan (*ter zijde.*)

Zou ze iets ontdekt hebben van de mooie Sophie!

Doortje.

Hij is zeker naar de herberg; neem je voor hem in acht, als hij zoo opgewonden is, dan....

Marie.

Ik vrees hem niet! Bovendien heb ik al zoo veel moeten verdragen, dat hij me niet meer kan doen lijden dan ik gedaan heb.... Stel je dus gerust, en laat me alleen.

Doortje.

Je wilt het, goed... we gaan heen.... Kom Vader, ga de kinderen omhelzen!

Jan (*ter zijde.*)

Ik vertrouw 't hier niet!... Er is hier een omweêr ophan- den... Ik zal er bij zijn, als 't mocht willen inslaan. (*Beiden af.*)

ACHTSTE TOONEEL.

Marie (*alleen.*)

Kinderen! Ja, zij kunnen troost zoeken bij hunne kinderen, wanneer ze lijden en hoewel die kleine schepseltjes ons verdriet niet kunnen begrijpen, is het der moeder een troost hen tegen 't hart te kunnen drukken, als het dreigt te breken. Maar ik, arme vrouw, ik sta alleen... zonder steun, — zonder hulp.... Mijn kind, — mijn troost heeft me verlaten! Zij was onze goede engel!... Hare liefde was de band die hem

aan mij hechte... en nu, niets meer!... Het zij zoo!... En daar hij mij alle vernederingen heeft doen ondergaan, zoo moet er een einde aan komen, heden nog... op het oogenblik!... Hij kan op de fabriek terugkeeren, hij heeft mijne hulp niet meer noodig... Ik verlaat dit huis — om er nooit in terug te keeren; 't is vast besloten! (*Men hoort Hendrik buiten zingen.*)

NEGENDE TOONEEL.

Marie, Hendrik.

Marie.

Daar is hij... en in welk een toestand!... En ik zou nog aarzelen?... Neen, 't is besloten! (*Gaat aan de middentafel zitten.*)

(*Hendrik half beschonken, komt zingende binnen en houdt op, als hij Marie ziet.*)

Zoo, ben je daar?

Marie (*koel.*)

Ja!

Hendrik.

't Is een mooie boel hier... jij loopt maar weg en laat me aan mijn lot over. Ik heb niet eens koffij gedronken.

Marie (*koel.*)

Maar wel wat anders, naar 't me voorkomt!

Hendrik.

Dat is jou schuld! Zoo zijn de vrouwen, ze beklagen zich als de mannen naar de herberg gaan en zijn er zelve de oorzaak van....

Marie.

Ja, beschuldig me maar... je hebt er wel reden voor.

Hendrik.

Waar heb je nu weêr gezeten? Waar ben je heen geweest?... Ik vertrouw dat gedurig uitloopen niet.

Marie.

Dat ontbrak er nog aan.... Hij verdenkt mij....

Hendrik.

Zeker doe ik dat!... Eene vrouw hoort thuis en niet den heelen dag op straat.

Marie.

Ik heb werk gezocht! Want terwijl jij zit te drinken, lijd ik honger en kou....

Hendrik.

Ik doe wat ik wil, 't gaat niemand aan!

Marie.

Zoo zal ik er in 't vervolg ook over denken.

Hendrik.

Ik moet me wel ergens anders gaan verstrooien, want thuis vind ik niets anders dan een lang gezicht en verwijtingen.

Marie.

Je hebt gelijk! Maar 't is mijn schuld niet! Ik heb geen reden om vrolijk en vriendelijk tegen je te zijn... zooals de mooie Sophie!

Hendrik (*onthutst.*)

De mooie Sophie... wat meen je daarmee?

Marie.

Dat zul je zelf wel begrijpen....

Hendrik.

Ik... neen!

Marie.

Dan zal ik het je uitleggen... (*opstaande.*) Ik ben naar de fabriek geweest....

Hendrik.

Jij?

Marie.

Ja!... Buurman Verhaag heeft een goed woord voor je gedaan bij den patroon!

Hendrik.

Waar bemoeit hij zich mee?

Marie.

Ik ben naar 't kantoor gegaan; — de patroon vroeg me wie ik was; — ik zeide 't hem... maar hij geloofde me niet....

Hendrik (*ongerust.*)

Waarom niet?

Marie (*met nadruk.*)

Omdat verscheidene malen eene andere vrouw aan de fabriek zich voor je vrouw had voorgedaan... Men duidde mij haar uit... (*somber*) en ik begreep alles!...

Hendrik.

En wat begreep je?

Marie.

Dat je niet meer van me houdt, — daar jij je niet schaamt zoo'n schepsel voor je vrouw te doen doorgaan.

Hendrik (*hevig.*)

Zwijg!

Marie (*kalm.*)

Nog niet!... Ik was zóó ontsteld van 't geen ik hoorde, dat ik bijna geen woorden wist te vinden, om den patroon van zijn dwaling te overtuigen... en toch was er iets in mijne stem, in mijne tranen, dat hem bewoog, want hij vatte mij bij de hand en zei: bedaar, arme vrouw! ik geloof je... en ik beklaag je!...

Hendrik.

Zoo!

Marie.

Je man, voegde hij er bij, heeft zich door vreemde rad-draaiers laten opruien en zal langzamerhand van 't eene kwaad in het andere vervallen, totdat hij niet dieper zinken kan en zich als laatste redmiddel in de armen van die gevaarvolle en verderfelijke Vereeniging zal werpen, voor wie niets heilig is; die godsdienst, vrouw en kinderen wil zien verloochenen, om misdadige droomen te verwezenlijken.

Hendrik.

Oude zotskap!

Marie.

Neen, 't is een braaf en goedhartig man, want niet tegenstaande alles, heeft hij naar me geluisterd, toen ik hem smeekte je toe te staan terug te keeren... en er eindelijk in toegestemd!

Hendrik.

Heb je dat gedaan? ... En wie heeft je daarom gevraagd? ...
Ik ga niet! ...

Marie.

Zoo als je wilt... maar ik hield het voor mijn plicht je te
redden, — als 't nog tijd is.

Hendrik.

Ja, natuurlijk in jou belang.

Marie.

Neen, want ik kan hier niet langer blijven.

Hendrik (*langzamerhand wordt hij nuchter.*)

Zóó en waar wil je dan heen?

Marie.

Naar mijne ouders!

Hendrik.

Naar je ouders!... Eene scheiding dus

Marie (*koel.*)

Ja!

Hendrik (*hevig.*)

Een scheiding? (*bedaard*) Daar zal je zeker wel goede redenen
voor hebben...

Marie.

Die ken je zoo goed als ik...

Hendrik.

Jawel, ik zal de zondenbok wezen!... Enfin, goed, ga
heen... Er zijn nog vrouwen genoeg in de wereld!...

Marie.

Ja... de mooie Sophie...

Hendrik.

Die huilt ten minste den heelen dag niet, zoo als jij..
Zij of eene andere... 't doet er niet toe; er moet een einde
aan komen, je hebt gelijk! — Iederen dag ruzie, alle dagen
geschreeuw... Ik ben maar blij, als ik de deur uit ben... en
daarom hoe eerder hoe beter maar.

Marie (*kalm.*)

Zoo denk ik er ook over.

Hendrik (*gemaakt vrolijk.*)

Dus de eerste keer dat we 't ééns zijn!

Marie (*bitter.*)

Zoo'n leven is geen leven!

Hendrik.

't Is een ware hel.... Maar ge kunt hier blijven, in plaats van naar je ouders te gaan, die het ook niet te breed hebben. Stel je gerust, ik zal 't je niet meer lastig maken.

Marie.

't Zij zoo! Ga dan, ga! Want ik heb genoeg uitgestaan sedert een jaar. Neem je vrijheid terug, ik herneem de mijne.

Hendrik.

Je vrijheid! Ja, daar is het je misschien om te doen; maar als ik dat wist....

Marie.

Welnu?

Hendrik.

Niets — ik ga! Maar zou je misschien denken, dat ik jou den boel zal laten en met m'n pet en m'n buis de wijde wereld in zal gaan; neen juffertje, zoo mal niet! — De helft van den heelen rommel is mijn!

Marie.

Dat moet 't Gerecht maar uitmaken!

Hendrik.

Wel zeker, we zullen mevrouw een advocaat bezorgen... Neen, zoo dom niet, dan blijft de helft aan de maat en aan den strijkstok hangen; — dat kunnen we zelf wel verdienen! Elk de helft en daarmee uit!

Marie.

Ik stem er in toe, hoewel 't onrechtvaardig is; want zoo ik mijne nachten niet met werken had doorgebracht, terwijl jij in de herberg zat, was er geen stuk meer van overgebleven!... Maar ik wil je niets te danken hebben, je niets verschuldigd zijn; je bent me nu geheel vreemd geworden!

Hendrik.

En jij mij ook!... Zie zoo, dat is een pak van m'n hart...

(zingend) Laten we den boel maar deelen!... (Hij breekt zijn lied kort af.)

Marie (na eene stilte, ter zijde.)

Hij zingt!... (luid) Je bent vrolijk!

Hendrik.

Ben jij dan niet blij, dat het uit is?... Hé, wat heb ik een dorst! (Gaat naar den schoorsteenmantel en drinkt.)

Marie.

Zeker, een slavernij zonder einde!

Hendrik.

We waren mekaâr tot last!

Marie.

We hebben nooit van elkaâr gehouden!

Hendrik (schielijk.)

Niet?... Neen, nooit!... Kom, dan den boel maar uit de hoeken gehaald! Weet je wat, neem jij deze tafel, daar ben je aan gewoon te werken, ik zal me met die van 't binnenkamertje wel behelpen.

Marie.

En jij deze stoelen... ik de anderen daâr... (wijst naar binnen.)

Hendrik.

Jij de ééne kandelaar, — ik de andere...

Marie.

Ja!

Hendrik.

Laten we beginnen met het linnen.

Marie.

Goed! — 't Is niet veel!

Hendrik.

Zooveel te gauwer is 't gedeeld! — Geef mij mijn goed maar en neem 't jouwe!...

Marie (geeft hem een pakje.)

Daâr....

Hendrik.

Is er alles?... Ja... mijn Engelsch hemd... mijn Zondagsche broek, m'n jas!... O, neen, die is uit logeren....

Marie.

Dit zijn mijn kleeren, — als je ze wilt nazien...

Hendrik.

Neen!... (*haalt een zwart pakje uit de kast*)... Maar wat is dat?... (*gooit het op tafel.*)

Marie.

Dat is... O God!...

Hendrik.

Nu, spreek dan!...

Marie.

Open het maar zelf!...

Hendrik.

Een zwart pakje... hoe komt dat hier?... Een portret van... Maar dan... (*opent het*) Een kinderjurkje!... De kleertjes van... (*ziet Marie aan.*)

Marie (*met halve stem.*)

Ja!

(*Stilte.*)

Hendrik (*met kracht.*)

Dat moet ik hebben!

Marie.

Neen, 't behoort mij!

Hendrik (*weenende,*)

Ik wil het hebben, zeg ik je...

Marie.

Neem alles, — maar laat mij dit kleedje; bovendien ik heb er meer recht op dan jij, 't is mijn werk... 't Was haar laatste jurkje...

Hendrik.

En och God! het stond haar zoo lief!

Marie (*smeekend en zacht.*)

Toe, laat 't mij houden en je kunt alles meenemen, wat je verkiest... Wat heb jij daar nu aan!... 's Nachts als je slaapt, opende ik dat pakje en dan was het, of ze bij me was... Och toe Hendrik, neem het me niet af... ik bid er om!

(Hendrik heeft bij 't begin dezer woorden, het pakje losgelaten en is bij de tafel gaan zitten.)

Marie (vervolgt.)

Mijn arme kleine, waarom ben je zoo vroeg heengegaan? Sedert dien tijd is alles veranderd... en... nu is het te laat!

Hendrik (opstaande.)

Te laat? En waarom te laat? En daar ons kind ons als 't ware toespreekt en ons verbiedt haar aandenken te ontheiligen; — daar hare ziel zich aan de onze vasthecht, om ons toe te roepen: Vader, moeder! hebt elkaâr lief, zoo als ik u lief had! Waarom zou het dan te laat zijn, om me vergiffenis te schenken!... Je zwijgt?... Welnu, jaag me dan weg... want vrijwillig ga ik nu niet meer!

Marie.

Je weent... je hand beeft...

Hendrik.

Ik weet niet, wat er met me gebeurt, maar 't is net alsof ik 't lieve stemmetje van Louise me hoor toeroepen: vader, moeder heeft u nog altoos lief!...

Marie (hem bij beide handen nemende.)

Maar heb je dat dan niet gezien... heb je dat dan niet begrepen, ongelukkige?...

Hendrik (met een gil.)

O Marie!... Mijn goede Marie!... Vergiffenis!...

Marie.

Geen scheiding meer! (omhelzing.)

TIENDE TOONEEL.

De vorigen, Doortje, Jan.

Jan.

Wat is dat?

Doortje.

Wat zie ik daar?

Hendrik.

Komt binnen vrienden, komt binnen! Och ik ben zoo gelukkig!...

Jan.

Zooveel te beter, want ik kwam je een onplezierige tijding meêdeelen.

Marie en Hendrik.

Wat bedoel je?

Jan.

Die vreemde snoeshaan, je vriend Lambert, is door de politie over de grenzen gezet.

Hendrik.

Goede reis!

Doortje (*tot Marie.*)

Maar verklaar me dan toch....

Marie.

Ik heb mijn man teruggevonden.

Hendrik (*zacht en verlegen.*)

En wat u betreft, baas Verhaag, je zoudt me een grooten dienst kunnen bewijzen....

Jan.

En dat is?

Hendrik.

Je moest me tusschenbeide je mooie boeken eens leenen

Jan.

Voor die woorden moet ik je de hand drukken.

Doortje (*tot Marie.*)

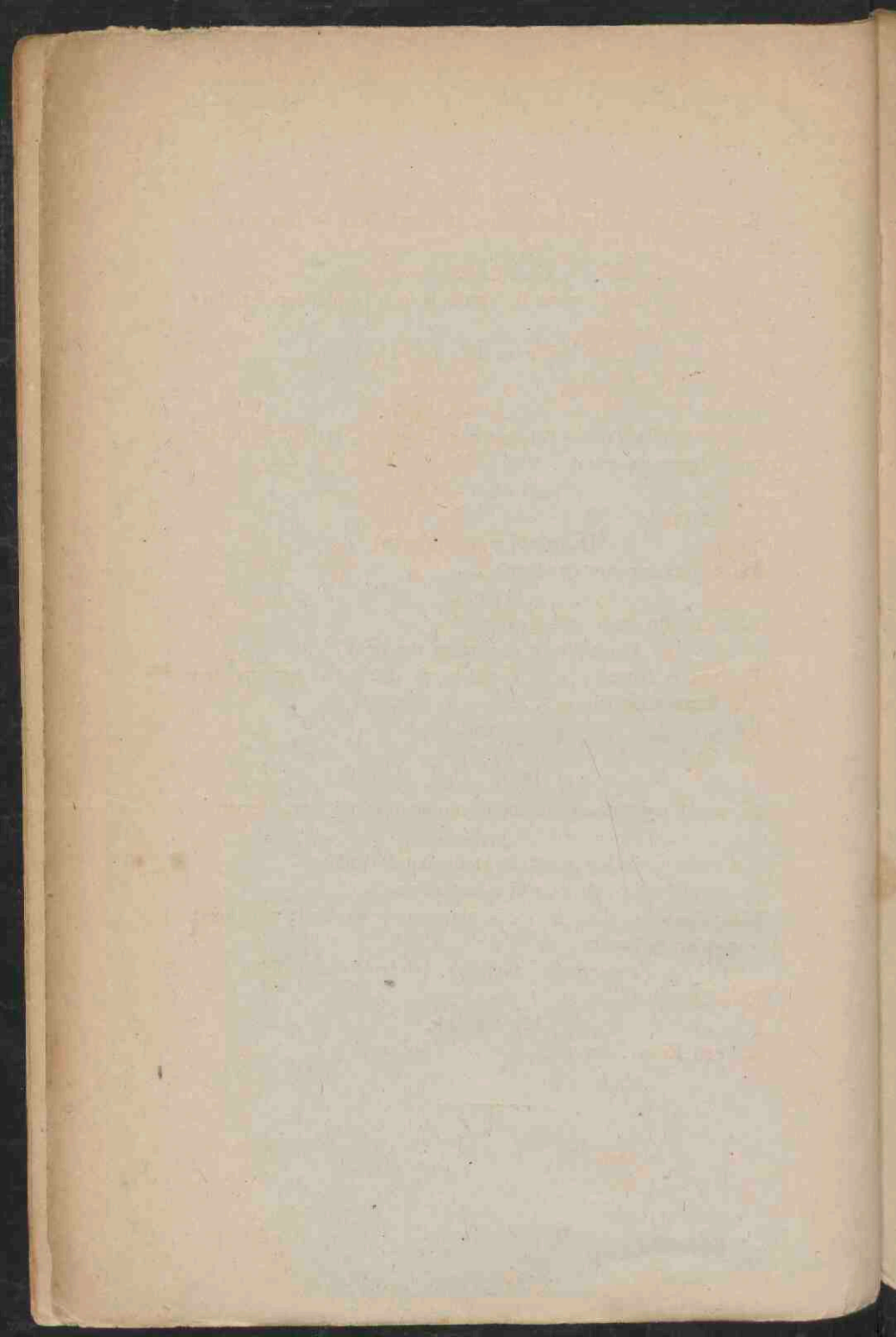
Maar hoe is alles in eens hier zoo veranderd; wie heeft dat wonder gedaan?

Marie (*'t portretje, toonende dat in 't pakje ligt.*)

Een Engel!

Hendrik.

Ja, een Engel, vrouw!

T'HUIS BLIJVEN.

TOONEELSPÉL IN DRIE BEDRIJVEN.

PERSONEN.

Eduard van Wellingen.
Hendrik van Wellingen, *zijn neef.*
De Markies Pianelli.
De Majoor.
De graaf de Tourville.
Mylord Hastings.
Baron Richter.
Pieter, *bediende van Eduard.*
Een Kellner.
De lakei van de Tourville.
» » » Richter.
Sophia, *vrouw van Eduard.*
Mevr. van der Stappen, *hare moeder.*
Antje, *dienstmeid.*

*Het 1° en 3° bedrijf spelen te 's Gravenhage, het 2° speelt
te Baden-Baden, in 1869.*

75

246

De uitgave der DRAMATISCHE WERKEN van ROSIER FAASSEN zal geschieden in afleveringen van ongeveer 4 vel; de eerste serie, omvattende alle tot heden opgevoerde tooneelwerken, waaronder het nieuwe tooneelstuk **Zonder Naam**, uitgezonderd Annemie en De ledige Wieg, wordt geraamd op 40 vel; de prijs daarvan zal in geen geval meer bedragen dan *f* 6.—

De Inteekenaren ontvangen gratis **een fraai Portret** van den geliefden Tooneelspeler en Schrijver.

De eerste Serie, uitmakende twee fraaie boekdeelen, zal waarschijnlijk in den loop van dit jaar compleet zijn. Stempelbanden zijn op aanvraag verkrijgbaar.

H. PIJTTENSEN Tz.,

Uitgever.

SNEEK, 1882.

